

České slovo

Václav Havel zvolen prezidentem

Relativní náprava absolutního zla

Obě komory Federálního shromáždění České a Slovenské federativní republiky, Sněmovna lidu a Sněmovna národů, se sešly 5. července k třetímu společnému zasedání, jež mělo na pořadu jenom dva body: volbu prezidenta republiky a jeho slib. Volba prvního občana státu byla svolána do Vladislavského sálu na Pražském hradě, aby se tak pokračovalo v letité tradici a zvýšila důstojnost a důležitost obřadu. V úvodním projevu předseda Federálního shromáždění Alexander Dubček oznámil, že poslanci Občanského fóra a Věřejnosti proti násilí navrhli za kandidáta nynějšího prezidenta, Václava Havla. Poslanec Slovenské národní rady Štefan Kvietik, jehož kandidaturu oznámila v předchozí schůzi poslankyně Slovenské národní rady, Olga Pavlíková, se kandidatury vzdal. Jediným kandidátem zůstal Václav Havel. Předseda Dubček výčtem kandidátových zásluh odůvodnil, proč by měl být Václav Havel zvolen za hlavu státu.

Poslanci potom dostali hlasovací lístky a odešli do vedlejšího prostoru sálu, aby tam tajně hlasovali. Z přítomných 130 poslanců Sněmovny lidu hlasovalo pro Václava Havla 114 poslanců, proti němu 25. Ze 75 poslanců Sněmovny národů, zvolených na Slovensku, pro Havla hlasovalo 57 poslanců, proti 16. Z přítomných 72 poslanců Sněmovny národů, kteří byli zvoleni v České republice, se pro Havla vyslovilo 63, proti 9. Václav Havel získal 234 hlasy, padesát poslanců hlasovalo proti němu. Když byl oznámen výsledek volby, rozburácel se Vladislavský sál dlouhotrvajícím potleskem. Bylo přesně 11 hodin.

Předseda Federálního shromáždění Dubček, předseda federální vlády Marián Čalfa, předseda Sněmovny lidu R. Battěk a předseda Sněmovny národů Milan Šútovec Vladislavský sál opustili a šli na Hrad oznámit Václavu Havlovi, že byl na nastávající dvouleté období zvolen do čela našeho státu. Nově zvolený první občan státu vstoupil do Vladislavského sálu za zvuku fanfár Smetanovy Libuše a složil slib, předepsaný ústavou. Slib stvrdil Václav Havel svým podpisem. Státní hymnu, která pak zazněla, doprovázela salva dvaceti dělostřeleckých ran.

Prvním gratulantem, který Václavu Havlovi blahopřál, byl předseda Dubček a první místopředseda Federálního shromáždění Zdeněk Jiřinský, kteří oba odevzdali prezidentu pamětní list k jeho volbě. Potom Václav Havel opět za zvuku fanfár, provázen potleskem všech přítomných, z Vladislavského sálu odešel.

Na Hradě na něj čekali další gratulanti, první byla Havlova manželka Olga a členové rodiny, k nimž se připojili prezidentovi poradci a nejbližší spolupracovníci. Pak potřásali nově zvolené hlavě státu rukou členové předsednictva Federálního shromáždění, ministři federální vlády, členové diplomatického sboru, za Českou národní radu a vládu České republiky Dagmar Burešová, za Slovenskou národní radu a vládu předseda slovenského zákonodárního sboru František Mikloško, delegace čs. armády, představitelé církve a náboženských hnutí z celé republiky, reprezentanti hlavních politických sil a mnozí další.

Na třetím hradním nádvoří vykonal prezident Havel, vítán blesk-

Foto: Obrázkové zpravodajství ČTK, Praha
Vladislavský sál na Pražském hradě při volbě prezidenta republiky

nými tóny Janáčkovy Symfonie, provázen ministrem národní obrany, generálem Miroslavem Vackem, přehlídku Hradní stráž a čestné rotu pražské posádky. Na přehlídce poprvé zaválala prezidentská standarta. Přehlídce přihlíželi účastníci třetího společného zasedání Federálního shromáždění i s četnými hosty. Přehlídku uzavřely vojenské jednotky slavnostním pochodem.

V Rudolfově galerii pozval prezident Havel gratulanty na malé občerstvení. Mnohým vyčerpaným poslancům se trefilo do noty, když jim byl nabídnut guláš nebo buřty s cibulí (my víme, že se má psát vuřty, ale kdo to jakživ řekl?) a srdce ministra financí Klause muselo zaplesat,

když viděl nabízet i dršťkovou polévku. On, jehož každé druhé slovo je šetřit, nedám, nemám, hbitě spočítal, kolik by se ušetřilo, kdyby se na hradních recepčních místo „filet mignon“ podávala dršťková polévka... A ani perníkova srdce s vizitkou V. Havel s nápisem Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí, která si mohli hosté odnést domů, nemohla stát majlant.

Den 5. července byl v Československu svátek svatých verozvěstů Cyrila a Metoděje. Lidé měli volno a uvědomovali si, že to je den volby prezidenta republiky. Kam tedy jít jinam užít volných svátečních hodin než na Hradčany? Všechny hradní prostory a i místa kolem Hradu byla

zaplněna. Pár minut po třetí hodině k tisícům návštěvníků na třetím nádvoří Václav Havel promluvil. Připomněl, že byl zvolen tajně a tudíž skutečně svobodně a zvolen shromážděním, které rovněž vzešlo ze svobodných voleb. „Já Vám slibuji,“ končil svůj projev, „že udělám všechno pro to, abychom náročnou dobou prošli úspěšně a aby se před naší zemí otevřela šťastnější budoucnost.“

Na hradních nádvořích se rozvínila veselice jako další bod oslav volby prezidenta republiky. Začalo se tomu říkat karnevalové svěcení demokracie, prezident mezi návštěvníky několikrát prošel. Bylo to radostné, hezké zakončení významného dne.

Rakousko vzrušeno Bohunicemi

Věřejné mínění v Rakousku bylo ve třetím červencovém týdnu vzrušeno zprávami některých vídeňských novin a částečně i televize, že v jaderné elektrárně v Jaslovských Bohunicích dochází k poruchám, dva reaktory jsou tam v tak ubohém stavu, že by mohla nastat každým okamžikem katastrofa a kdyby vál vtr nesprávným směrem, Vídeň by mohla být do šesti hodin zahalena radioaktivním oblakem. Padl výrok, že jaderná elektrárna v Bohunicích je „Černobyl před vraty Vídně.“

K málo hlasům, které zprávy bulvárního tisku odmítaly jako přehnané sensační, patřil i mluvčí Mezinárodní organizace pro atomovou energii ve Vídní. Řekl, že nevidí důvod, proč by se měli Rakušané situací v Bohunicích vzrušovat, protože malé incidenty v jaderných elektrárnách jsou běžné a nepředstavují nebezpečí. Mezinárodní organizace vyšle v říjnu do Bohunic tým expertů, kteří budou deset dní elektrárnu zkoumat. O elektrárně řekl, že Bohunice začaly pracovat v roce 1981 se dvěma nukleárními bloky z generace sovětských reaktorů, užívajících techniku ze šedesátých let. Další dva bloky byly přidány v roce

1985, jejich technologie je modernější, dodaná většinou Škodovými závody. V jakém stavu jsou sovětské bloky, se zjistí zkouškami už v říjnu.

Ale Rakušané byli nedočkaví. Ministerné životního prostředí Marilies Flemmingová se rozjela 23. července z Vídně do Bratislavy, kde jednala s ministrem — předsedou federálního úřadu pro životní prostředí, Josefem Vavrouškem a slovenskými nukleárními odborníky. Téma: Bohunice. Ministr Vavroušek jí i veřejnosti oznámil, že čs. federální vláda nebude čekat na expertýzu v Bohunicích až do října, ale pozvala už na 7. srpen do Bohunic na dva týdny odborníky západoněmeckého koncernu Siemens. Jestliže Siemensovi experti shledají, že jsou dva reaktory vadné, vláda ihned zastaví jejich provoz.

Rakouská vláda však trvá na tom, aby bohunická elektrárnu prozkoumali a podali svou zprávu i rakouští odborníci. Čs. vláda nemá námitky. Po dobu zkoušek budou reaktory v klidu, nebudou dodávat elektrický proud. Rakousko oznámilo, že proud dodá na svůj náklad, což je výdaj asi 10 milionů DM.

Protinukleární agitace nezustal ušetřen ani prezident Havel. Když

přijel 26. července dopoledne do Solnohradu, byl uvítán kyticemi s trikolórou, ale nemohl přehlédnout několik set metrů dlouhý transparent s nápisy, protestujícími proti čs. jaderné energii. Později se sešel s kancléřem Wranitzky a řeč byla hlavně o Bohunicích a čs. jaderných elektrárnách vůbec. Rovněž další setkání s rakouskými nukleárními experty se týkalo čs. jaderných elektráren.

Čs. vláda v prohlášení z 26. července konstatovala, že ačkoliv stav jaderné elektrárny V-1 v Jaslovských Bohunicích není plně uspokojivý, není nutno zastavit její provoz. Doposud vykazuje spolehlivost na světové úrovni. Elektrárna bude pokračovat v provozu až do doby ukončení dalších expertýz, jejichž výsledky mají být k dispozici nejpozději do konce letošního listopadu. Pro zabezpečení nezávislého pohledu na tuto problematiku jsou dohodnuty tři mezinárodní expertýzy. Při rozhodování o dalším provozu elektrárny V-1 se bude federální vláda řídit jejich výsledky.

V BRANU ČESKÉ SLOVO NEVYJDE

Kdyby Komunistická strana Československa nebyla dostala v prvních svobodných volbách od puče v únoru 1948 skoro půl druhého milionu hlasů (1,445.407 do Sněmovny lidu a 1,452.659 do Sněmovny národů), nemuseli bychom se otázkou komunismu v naší republice zabývat. Z optimistického pohledu na vývoj v Československu lze tvrdit,

MOJMÍR POVOLNÝ

že pro nekomunisty volilo přes 86 procent voličů. Po dvaadvaceti letech komunistické diktatury je však skoro 14 procent komunistických hlasů, rovně odevzdaných v českých zemích a na Slovensku, pro všechny demokracie zklamáním a varováním.

Bez ohledu na důvody, z jakých tolik Čechů a Slováků pro KSČ hlasovalo, na na „nový“ profil, se kterým se ji Adamec a Mohorita snaží prezentovat, i toto je dědictví uplynulých dvaadvaceti let, se kterým se československá demokracie bude muset potýkat a vypořádat. Je to dědictví stejně těžké jako všechny komunistické deformace politického, hospodářského a kulturního života a snad o to těžší, že představuje deformaci soukromých a veřejných čtností, o které se nakonec každá demokracie musí opírat.

Československý politický exil vždy pokládal komunismus, představovaný v naší zemi KSČ, za absolutní zlo. Oproti domovu, který v něm musel žít, měl tu výhodu, že s ním nemusel v zájmu přežití dělat kompromisy, usilovat o jeho reformu jako jedno z možných východisek ze zhoubného režimu a chránit každý kousek svobody jako velké privilegium. Ti doma, kdo jednali jinak, na to doplatili životy, vězením, diskriminací a vyhnanstvím. Proto je našemu exilu tak těžké s těmito komunistickými hlasy se smířit.

Nová československá demokracie nemohla ovšem jednat jinak než dát i KSČ možnost soutěžit o přízeň voličů. Přijmout výsledek svobodných voleb však neznamená konec demokratické revoluce. Revoluční výbuch, jaký zažilo Československo 17. listopadu a v prvních týdnech po něm, má do sebe vždy něco absolutního: absolutní odpor, absolutní rozchod, absolutní alternativu. Bez nich by bývalo nebylo možné zvrátit komunistický řád. Proto v nás tento výbuch vyvolal odezvu tak nadšenou, jako bylo nadšení na Václavském náměstí a na Letenské pláni, v Bratislavě nebo v Brně a po celé republice.

Po něm však přijdou — a v Československu po volbách s velkou naléhavostí přišly — dny, kdy se vítězní revolucionáři, nyní i vítězové po volbách, vydávají na onu delší etapu demokratické revoluce. Od ní občané očekávají, že přeloží revoluční sen a slib ve skutek. Až na oněch skoro 14 procent komunistických voličů, každý by rád viděl revoluční změnu rychlou a absolutní. Avšak československá realita, realita komunistického dědictví, je taková, že na její absolutní zlo je bezprostředně možná jen relativní náprava. Cesta k této nápravě bude postupná, zdoluhavá, namáhavá a s mnoha úskalími.

Kdo se podívá na dnešní Československo bez růžových brýlí, nemůže dojít k jinému závěru. Komunistické dědictví je takové, že na její absolutní zlo je bezprostředně možná jen relativní náprava. Cesta k této nápravě bude postupná, zdoluhavá, namáhavá a s mnoha úskalími. Kdo se podívá na dnešní Československo bez růžových brýlí, nemůže dojít k jinému závěru. Komunistické dědictví je takové, že na její absolutní zlo je bezprostředně možná jen relativní náprava. Cesta k této nápravě bude postupná, zdoluhavá, namáhavá a s mnoha úskalími.

Dokončení na str. 2

NOVÁ ČS. FEDERÁLNÍ VLÁDA

Třetí polistopadová vláda České a Slovenské federativní republiky, kterou prezident Václav Havel jmenoval 28. června po dlouhém, obtížném jednání, konaném částečně i v Bratislavě, má šestnáct členů. Předchozí vláda národního porozumění měla 23 ministrů. Z šestnácti členů je deset Čechů a šest Slováků. Šest ministrů se politicky hlásí k Občanskému fóru, tři k Veřejnosti proti násilí, jedním členem je zastoupeno Křesťansko-demokratické hnutí. Nová vláda, lépe snad staronová vláda, protože devět ministrů ze šestnácti bylo už ve funkcích v minulých vládách, je povahou spíše vládou odborníků než politiků, což odpovídá potřebám státu.

Ministerským předsedou je opět *Marián Čalfa*, místopředsedy vlády zůstali *Václav Valeš* a *Jiří Dienstbier*, novými místopředsedy jsou *Pavel Rychetský* a *Jozef Mikloško*. V čele ministerstev zůstávají *Jiří Dienstbier* v zahraničí, *Václav Klaus* ve financích, *Miroslav Vacek* v obraně, *Petr Miller* v ministerstvu práce a sociální péči. Novými ministry jsou *Ján Langoš* ve vnitru, *Slavomír Stračár* v zahraničním obchodu, *Jiří Nezval* v ministerstvu dopravy a *Theodor Petrik* ve spojích. Ministry bez resortu jmenoval prezident *Pavla Hoffmann*, *Josefa Vavrouška* a *Květoslava Kořínková*, která byla už členem minulých vlád.

Tady je na místě členy vlády několika slovy představit.

Ministerský předseda *JUDr. Marián Čalfa* je 44letý, rodák z Trebišova. Doktorát práv získal na Karlově univerzitě v roce 1970. Po dvouleté právní praxi přešel v roce 1972 do předsednictva federální vlády a pracoval tam v legislativním odboru a získal tak praxi, kterou bude moci uplatnit v nynější vládě, která v krátké době musí předložit parlamentu přes dvacet návrhů zákonů. V Adamcově vládě 3. prosince 1989 byl náměstkem ministerského předsedy a když po týdnu existence vláda pro odpor veřejnosti padla, pověřil prezident Mariána Čalfa sestavením nové vlády národního porozumění. Čalfa vystoupil z KSČ, podporoval činnost Občanského fóra i Veřejnosti proti násilí, za kterou v červnových volbách získal poslanecký mandát ve Sněmovně národů. Zřejmě má prezidentovu důvěru.

Místopředseda vlády, 68letý Ing. *Václav Valeš*, je rodák ze Smečna. Za války byl dva roky vězněn v terezínském koncentráku, pak pracoval jako horník. Od roku 1945 byl zaměstnán v Chemických závodech v Litvínově, dalších deset let na ministerstvu chemického průmyslu. V roce 1957 ukončil

dálkové studium na Vysoké škole chemické technologie v Pardubicích. Byl jmenován ministrem chemického průmyslu, později zahraničního obchodu, ale po roce 1968 byl všech funkcí zbaven a živil se jako výzkumný pracovník v Praze. V roce 1980 po inscenovaném procesu byl tři roky vězněn v Plzni. Po odpykání trestu odešel do důchodu. Letos v lednu byl povolán do předsednictva vlády jako odborný poradce. V dubnu byl jmenován místopředsedou vlády. Podílil se na vypracování hospodářské reformy a má na starosti koordinaci hospodářského úsilí vlády. Je bez politické příslušnosti.

Další místopředseda vlády, 47letý *JUDr. Pavel Rychetský*, se narodil v Praze a tam i studoval. Po krátké soudní praxi působil jako odborný asistent na katedře občanského práva právnické fakulty Karlovy univerzity. V polovině roku 1970 byl donucen fakultu opustit a živil se jako úředník reklamní agentury a později jako právník ve stavebním bytovém družstvu. V lednu 1977 podepsal Chartu 77 a od listopadu 1989 byl členem Koordinačního centra Občanského fóra. V lednu 1990 byl jmenován generálním prokurátorem České republiky. Je bez politické příslušnosti.

Místopředseda vlády, Slovák *RNDr. Jozef Mikloško*, se narodil roku 1939 v Nitře. Po studiu na Vysoké škole pedagogické vyučoval rok v Nových Zámcích a po splnění vojenské povinnosti začal pracovat v ústavu technické kybernetiky Slovenské akademie věd v Bratislavě, kde současně studoval na přírodovědecké fakultě numerickou matematiku. Od roku 1969 přednáší na matematicko-fyzikální fakultě a vede laboratoř pro umělou inteligenci při Slovenské akademii věd. Po léta je činný jako vědecký publicista a často přednášel na mezinárodních kongresech. Aktivně pracoval jako trenér lehké atletiky pro mládež.

Místopředseda vlády a ministr zahraničí *Jiří Dienstbier* se narodil roku 1937 na Kladně. Vystudoval filozofii na Karlově univerzitě v Praze a stal se zahraničně-politickým komentátorem čs. rozhlasu. V té úloze procestoval Evropu, tři roky působil na Dálném Východě a několik let ve Spojených státech amerických. Přispíval do časopisů, zejména Literárních novin a Reportéra. Sovětská okupace mu nejen vyrazila pero z ruky, ale zahnila i od psacího stolu. Za dřívější činnost byl odsouzen k povolení nočního hlídače, později topiče. Nesměl psát, ale nemohli mu zabránit, aby neuvažoval o zahraničně-politických problémech. O některých myšlenkách mluvil už před lety i s Václavem Havlem. Jen letmo, protože to bylo na Borech, kde vězeňští strážcové nepopřávali ani čas, ani příležitost k dlouhým hovorům. V minulých pěti letech navazoval J. Dienstbier styk s osobnostmi v zahraničí, s disidenty, kteří zájžděli do Prahy. Bylo jen přirozené, že se stal tiskovým mluvčím Koordinačního centra Občanského fóra a když se sestavovala vláda, ministrem zahraničních věcí. V krátké době několika měsíců vrátil Československo ze zapomenutí zpět na mapu Evropy. Jeho přičiněním se stala oblast zahraniční politiky úsekem, na němž Československo dosáhlo největšího pokroku. Jiří Dienstbier je poslancem Sněmovny lidu za Občanské fórum.

Ministr národní obrany *Miroslav Vacek*, 44letý armádní generál a ing., se narodil v Kolíně. Absolvoval naši vojenskou akademii a Vojenskou akademii generálního štábu ozbrojených sil SSSR. Má zkušenosti z činnosti u vojska i ve štábech. V roce 1987 se stal náčelníkem generálního štábu a prvním náměstkem ministra obrany. Dne 3. prosince byl jmenován ministrem národní obrany a v této funkci působí dodnes. Za jeho ministrování byla přijata nová čs. vojenská doktrína, zkrácena délka vojenské základní služby a snížen rozpočet. Proti jeho jmenování vznesli námitky důstojníci, kteří byli před lety z armády vyloučeni a nyní se do ní vracejí. Vytýkali, že je přijímá ministr, který byl jedním z těch, kteří je vylučovali. Jiní lidé namítali, že se do čela ministerstva obrany dává voják místo civilisty. Kritizovalo se i jeho bývalé členství v KSČ. O nové jmenování Vacka se prý zasadil prezident.

Ministr vnitra *Ján Langoš* je 44letý rodák z Banské Bystrice. Na Slovenské vysoké škole technické v Bratislavě vystudoval fyziku pevných látek. Od roku 1975 v ústavu Slovenské akademie věd pro technickou kybernetiku se podílel na vývoji technologie počítačových systémů. Od konce sedmdesátých let spolupracoval se slovenskými samizdaty a pořádal bytové semináře. Založil a s dr. Čarnogurským redigoval Bratislavské listy. Byl činný v oblasti lidských práv. Z jeho podnětu vznikly skupiny na vypracování projektu reformy vězeňství. Za

Veřejnost proti násilí byl kooptován do Federálního shromáždění a zvolen místopředsedou Sněmovny lidu. V červnu byl do Sněmovny lidu zvolen.

Ministr financí *Václav Klaus* je pražský rodák, ročník 1941. Po studiu na Vysoké škole ekonomické v Praze pracoval jako vědecký pracovník v Ekonomickém ústavu Čs. akademie věd. V sedmdesátých letech začal fungovat ve Státní bance československé. Rok studoval v Itálii, další rok ve Spojených státech. Od roku 1988 byl vedoucím pracovníkem Prognostického ústavu. Je zván na zahraniční univerzity, aby tam přednášel, publikuje národohospodářské studie v zahraničních odborných časopisech. Je do značné míry tvůrcem a rozhodným zastáncem koncepce radikální hospodářské reformy. Náležel k vedoucím osobnostem Občanského fóra. V prosinci roku 1989 se stal členem vlády národního porozumění v oboru, který si podržel i v nové vládě. Také proti němu byly námitky: prý s kolegy jednal stroze. Výtkám, které ohrožovaly jeho členství ve vládě, se bránil poukazem na vysoký počet hlasů, který získal v červnových volbách a na popularitu mezi občanstvem, prokazovanou výzkumy veřejného mínění. Je hnacím motorem snah o zavedení tržní ekonomiky. Je za Občanské fórum poslancem Sněmovny lidu.

Ministr zahraničního obchodu *Slavomír Stračár* se narodil před 55 lety v obci Chltnice na Slovensku. Vystudoval Vysokou školu báňskou v Ostravě a sovětský polytechnický institut ve Sverdlovsku. Pracoval ve vedoucích funkcích ve Východoslovenských železárnách v Košicích, kde zůstal i po vyloučení z KSČ v roce 1970, ale jako metalurg bez možnosti uplatnění se ve vyšší funkci. Je uznávaným odborníkem, a utorem a spolutvůrcem více než deseti patentů. V únoru se stal ve vládě národního porozumění ministrem hutnictví, strojírenství a elektrotechniky. Za hnutí Veřejnost proti násilí byl poslancem Sněmovny lidu. V červnových volbách byl za Veřejnost proti násilí zvolen do Sněmovny národů.

Ministr hospodářství, ing. *Vladimír Dlouhý*, je Pražák a s 37 lety nejmladší člen vlády. Studium na Vysoké škole ekonomické v Praze a na matematicko-fyzikální fakultě Karlovy univerzity v Praze dovršil studiem na Katolické univerzitě v Lovani v Belgii. Pracoval jako vysokoškolský učitel na Vysoké škole ekonomické v Praze, před sedmi lety přešel do Čs. akademie věd jako vědecký pracovník a posléze se stal zástupcem ředitele Prognostického ústavu. Ing. Dlouhý je členem několika mezinárodních vědeckých společností, autorem studií o hospodářské politice a ekonomickém růstu, které publikuje v odborném tisku domácím i zahraničním. V prosincové vládě byl jmenován místopředsedou a předsedou Státní plánovací komise. Reprezentuje Českou a Slovenskou federativní republiku v Radě vzájemné hospodářské pomoci, kde dal podnět k rekonstrukci tohoto seskupení. Je spolutvůrcem projektu radikální hospodářské reformy. Je také od června poslancem Sněmovny lidu za Občanské fórum.

Ministr bez resortu, Pavel Hoffmann, je 59letý rodák ze slovenské obce Sumiac. Jako absolvent Vysoké školy ekonomické v Bratislavě přešel do Ekonomického ústavu Slovenské akademie věd, kde se zabýval problematikou zaměstnanosti. Nějaký čas působil ve Výzkumném ústavu oblastního plánování, odkud se vrátil do Ekonomického ústavu SAV a pracoval na ekonomické prognóze Slovenska do roku 2010. V roce 1989 obhájil doktorskou dizertaci práci. Od začátku letoška působil jako první místopředseda Státní plánovací komise. Je bez politické příslušnosti.

Ministr práce a sociálních věcí, *Petr Miller*, se narodil před 49 lety v Praze. Vyučil se ve smíchovské Tatře strojním kovářem. Maturitu získal studiem při zaměstnání. V roce 1969 byl sice přijat na Vysokou školu ekonomickou, ale po nástupu normalizace musel ze školy odejít. Do loňského prosince pracoval jako přední kovář v ČKD Praha. Za listopadové revoluce zastupoval v Koordinačním centru Občanského fóra stávkový výbor ČKD Praha. Ve vládě národního porozumění byl ministrem práce a sociálních věcí a resort si podržel i v nynější vládě. Soustřeďuje se na problém zaměstnanosti v souvislosti s radikální hospodářskou reformou. Ve Sněmovně lidu zastupuje Občanské fórum.

Ministr dopravy, ing. *Jiří Nezval*, se narodil před 49 lety v Brně. Studoval na obou vysokých dopravních učilištích v Žilině a na Vysokém učení technickém v Brně. V praxi neměl nikdy daleko od kolejí, i když v pozdějších letech to byly koleje spíše na rýsovacím prkne. veřejně působil v mírovém hnutí a Čs.

České slovo

NOVINY ČESKOSLOVENSKEHO EXILU

Vychází měsíčně. Vydává, za redakci a inzerci odpovídá dr. A. Benešová, tel.: 6377096 (jen dopoledne). Řídí šéfredaktor Meloun.

Veškerou korespondenci posílejte na: *České Slovo*, Postfach 860604, D-8000 München 86.

Jegliche Korrespondenz bitte an: *České Slovo*, Postfach 860604, D-8000 München 86.

Zeitschrift der tschechoslowakischen Exulanten. Inhaber 100%. Verleger und verantwortlich für die Redaktion u. Anzeigen: Dr. A. Benes, Juristin, H. Hilpertstr.2, 8000 München 83.

Druck: G. Fimberger, Clemensstr. 27, 8000 München 40

Roční předplatné: normální poštou 25 DM, letecky 14-18 \$ (podle země), cena jednotlivých výtisků 2, 50 DM nebo 1, 20 \$.

Bankovní konto: Commerzbank, Bulowstr. 7, 8000 München 80, č. konta 3710373. Při bankovních převodech z ciziny musíme hradit bank. výlohy v částce 5 DM. Zvýšte tedy, prosím, zaslanoou platbu o 5 DM.

Poštovní konto: *České Slovo*, Dr. A. Beneš, Nr. 431 04-806, Postscheckamt München.

Zástupci Českého Slova

a roční předplatné v jednotlivých zemích:

AUSTRÁLIE: lodí 20 \$A, letecky 30 \$A
František Nový, Mount Compass, S. Australia 5210
DÁNSKO: 90 DKr.

FRANCIE: 75 Fr.
Alois Čížek, 37 Av. J. Segretin, F-93220 Gagny, tel.: /1/ 43882466

JIŽNÍ AFRIKA: lodí 25 Rnd., letecky 33 Rnd.
Jiří Nechytil, 9 Bushhau Rd., West Turfontein
Johannesburg, South Africa

KANADA: lodí 14 \$ Can., letecky 17 \$ Can.
P. a L. Stanislav, 1723-58 St.N.E., Calgary, Alta.
T1Y 1M8

NORSKO: 90 NKr

RAKOUSKO: 155 ÖSch.
K. Pecháček, Schiessgraben 5, 2500 Baden-Leesdorf
Sparkasse Baden, Kt.Nr. 0001-112 853

ŠVÉDSKO: 90 SKr.
Radomír Talpa, Box 412, S-20124 Malmö

ŠVÝCARSKO: 24 ŠFr.
Ilija Pittner, Wallrütlistr. 88, CH-8404 Winterthur

USA: lodí 13 \$, letecky 16 \$
L. Drobilková, 555 Mt. Prospect Ave., Apt. 2D,
Newark, NJ 07104

VELKÁ BRITÁNIE (IRSKO): 8,00 UK liber

vědeckotechnické společnosti. Je bez politické příslušnosti.

Ministr spojů, ing. *Theodor Petrik*, je 65 rodák z Košic. V roce 1949 získal inženýrský diplom na Slovenské vysoké škole technické v Bratislavě, ale z Techniky neodešel, nýbrž zůstal jako pedagog a výzkumník v oboru telekomunikací na elektrotechnické fakultě. Hodnot kandidáta věd získal v roce 1967 na Českém vysokém učení technickém v Praze. V období let 1968-1970 byl pozván přednášet na Chartúmskou univerzitu v Sudánu, kde vytvořil podmínky pro založení studijního oboru telekomunikací. Ing. Petrik byl činný v odborech. Loni v listopadu byl na přání studentů zvolen do čela Akademického fóra a zasloužil se o zásadní změny na učilišti. Je bez politické příslušnosti.

Ministr bez resortu, ing. *Josef Vavroušek*, se narodil před 46 lety v Praze. Je absolventem strojní fakulty Českého vysokého učení technického v Praze. Pracoval ve studentském hnutí, byl šéfredaktorem časopisu Buchar. Prvních devět měsíců roku 1968 byl účastníkem expedice Lambarene, inspirované myšlenkami humanisty-lékaře Alberta Schweitzera. Pracoval v několika výzkumných ústavech, zaměřených na stavebnictví a vědecké řízení práce. Za vědeckou práci v oboru kybernetiky získal v roce 1975 titul kandidát ekonomických věd. V minulých letech pracoval v oblasti životního prostředí. Je autorem pěti knih a mnoha desítek studií a odborných článků. Podílel se na zakládání nezávislého ekologického hnutí. Byl členem exekutivy Kruhu nezávislé inteligence, založeného v září 1989. Ing. Vavroušek je jedním ze zakládajících členů Občanského fóra. Ve Státní komisi pro vědeckotechnický rozvoj je odpovědný za úsek životního prostředí.

Ministr bez resortu, ing. *Květoslava Kořínková*, se narodila před 50 lety v Českém Brodu. Je to jediná žena ve vládě. Pracovala na dráze a inženýrský titul získala v Žilině studiem při zaměstnání. Pracovala jako výzkumnice ve Výzkumném ústavu dopravním v Praze, později jako úřednice federálního ministerstva dopravy a spojů. Dne 3. prosince byla jmenována ministryní a pověřena funkcí předsedkyně Výboru lidové kontroly České a Slovenské federativní republiky. Už mnoho let je aktivní v Čs. vědeckotechnické společnosti.

Relativní náprava absolutního zla

Dokončení ze str. 1

munistický režim přerval organický růst vztahů mezi Čechy a Slováky. Slovenský separatismus a česká nelibost jsou do velké míry jeho dětmi. Politická struktura republiky je přebyrokratizovaná a sklerotická. Proto se m usí tolik obcházet. Státní monopoly ovládají národní hospodářství. Proto živé hospodářství vegetuje na jejich okraji. Ve výchově sedí mnoho přísluhovačů starého režimu na svých starých místech. Proto mají rektori tak těžkou hlavu. I úvod do opravdu demokratického zřízení, volby do Federálního shromáždění a Národních rad, a způsob, jakým byla rozvinuta aféra kolem dr. Josefa Bartončíka, zanechaly po sobě jisté rozčarování. Že by revoluce začínala pojídat své vlastní děti? Proto bude tolik záležet na budoucí fair play Občanského fóra a Veřejnosti proti násilí a samotného prezidenta republiky, jak se budou Češi a Slováci dívat na demokratickou politickou soutěž.

Všichni demokraté, kteří se po volbách zúčastní aktivně veřejného života, si musí být ve světle tohoto dědictví vědomi dvou věcí. Za prvé musí počítat se skoro 14 procenty komunistů, kteří jim nebudou přát nic dobrého na cestě, kterou nastoupili v listopadové revoluci. Za druhé nesmějí nechat zodpovědnost za obhajobu postupné nápravy veřejných věcí v Československu jen na bedrech prezidenta Havla. Tento absolutista se smyslem pro politiku jako umění možného může nejvíce posloužit mravní obrodě našich národů a jejich společnému státu, když odpovědnost za nápravu a správu veřejných věcí s ním bude sdílet celá česká a slovenská politická třída a když ji vezmou za své všichni občané.

Když budou splněny tyto podmínky, pak tváří v tvář otřesenému dědictví, kterým je obtěžkána život našich národů, politika v Československu nabude oné důstojnosti, kterou jí vzala komunistická diktatura.

Kancléř Karel Schwarzenberg

Prezident republiky Václav Havel rozhodl 11. července, že obnoví pro vedoucího úředníka prezidentské kanceláře tradiční titul kancléř. Hodností kancléře pověřil Karla Schwarzenberga, potomka starého českého šlechtického rodu. Karel Schwarzenberg je nositelem jména, které samo otvírá všechny dveře v Rakousku a všechny důležité dveře v ostatních státech Evropy, kterou Karel Schwarzenberg dokonale procestoval. Je to vlastenec, který za života v Rakousku se dal do služeb helsinského hnutí a stál v čele organizací, jež o uskutěčnění helsinských zásad usilovaly. Byl zástupcem chartistů a i jinak se zasloužil o český odboj proti komunistům. Je vysoko zapsán a ceněn v rakouských vládních kruzích - to dosvědčuje, že rakouský kancléř Vranitzky 21. července v projevu o Bohunicích prohlásil, že se obrátí na Karla Schwarzenberga, aby v Praze pomohl prosadit rakouský názor. Jmenováním Karla Schwarzenberga kancléřem přichází správný muž na správné místo.

Nuncius v Praze jmenován

Vatikán rozhodl o jmenování apoštolského nuncia v Československu. Bude jím titulární arcibiskup z Perty, Giovanni Copa. Zprávu o tomto jmenování dostal kardinál F. Tomášek právě v den svých 91. narozenin, 30 června 1990.

Komunální volby 23. listopadu

Podle zpráv z českých poslaneckých kruhů se budou konat volby do místních samospráv — obcí a měst — dne 23. nebo 24. listopadu. Předpokladem je, že budou včas — 90 dní před vyhlášením voleb — schváleny zákony o obecním zřízení a samosprávných volbách. Příslušné zákoně předlohy již byly v České národní radě rozdány.

PROHLÁŠENÍ NOVÉ VLÁDY ČSFR

Programové prohlášení nové vlády přednesl ve Federálním shromáždění 3. července premiér Marián Čalfa. Dokument o 46 stranách se dotýká všech oborů lidské činnosti a můžeme z něj jen v útržcích naznačit, o čem bude vláda snažit. „Náš společný mandát, odvozený z prvních svobodných voleb po 44 letech, je limitován dvěma roky,“ připomněl předseda vlády úvodem. Za vrchol zákonodárného působení označil návrhy nových ústav pro Českou a Slovenskou federativní republiku a pro republiky Českou a Slovenskou. Bude podepřena idea místní samosprávy měst a obcí, což vyžaduje, aby se v nové zákoně upravě oddělila sféra státní správy od místní politické samosprávy.

Na základě požadavků republikových vlád se v nejbližší době převede řízení strojírenství, elektrotechniky a těžby a zpracování rud (mimo uranu) z federální úrovně na republikové orgány.

Osu vládního úsilí se musí stát sociálně a ekologicky orientované hospodářství. Takto chápaná tržní ekonomika vyžaduje zbavit se představy, že stát plně odpovídá za výdělků, zdraví, důchody nebo bydlení každého jednotlivce. Trhová ekonomika vyžaduje, aby si každý občan uvědomil, že především on sám odpovídá za svůj osud.

V nejbližší době bude předložen návrh zákona o zaměstnanosti a ve spolupráci s vládami republik se vytvoří systém služeb zaměstnanosti, podle něhož se budou řešit problémy na trhu práce. V sociální oblasti volá po nápravě důchodové zabezpečení: od letošního října se zvýší nejnižší důchody, které jsou jediným zdrojem příjmu, tak, aby odpovídaly minimálním životním nákladům důchodce. Vláda rovněž navrhne zásadní reformu sociálního zabezpečení. Vláda připraví nový systém přidávků na děti.

V ekologické oblasti projedná vláda v nejbližších měsících s orgány v severozápadních Čechách uzavření provozu několika bloků tepelných elektráren ještě v tomto roce. To znamená, že se spálí za rok o několik tisíc vlaků, naložených nekvalitním hnědým uhlím, méně. Ochrana životního prostředí je prioritou číslo 1. Proto byla pozastavena výstavba koksového a Stonavě a bude se jednat s Maďarskem o dořešení vodního díla v Gabčíkově, které už stálo přes 14 miliard korun.

Cílem vlády je radikální zvrat ve způsobu hospodaření. Zavedením tržního hospodářství se podstatná část hospodářských rozhodnutí přenesou ze státu na podniky, které za ně poneseou přímou majetkovou odpovědnost. Prvním krokem k tomu bylo odstranění výrazných deformací maloobchodních cen (uskutečněné

Zatím co západní komentátoři, zejména američtí, začali psát, že nastal „Věk Václava Havla“, prezident Havel v prvních čs. demokratických volbách v posledním půlstoletí přesvědčivě zvítězil; nejen v českých zemích ale celkem vzato i na Slovensku. Volby byly opravdu demokratické, jak dosvědčili četní zahraniční pozorovatelé i novináři. Ale mnozí z nás v zahraničí máme smíšené pocity, když čteme o tom, co se stalo krátce před volbami a když pečlivě zkoumáme, komu 97 procent oprávněných voličů, kteří se příkladně dostavili k urnám, odevzdalo své hlasy. Tyto smíšené pocity snad dobře charakterizují slova, která pronesl ještě před volbami při návštěvě svého rodného českého kraje náš kanadský krajský pracovník Jos. Čermák:

„...život je proces zvedání vlajky naděje a svlékání se z iluzí. Moje generace zvedla až k nebi vlajku naděje po druhé světové válce. Necelé tři roky jsme své iluze (hlavně tu o možnosti demokratické spolupráce s komunistickou stranou) viděli rozmetány komunistickým pučem... Jak krátce (ale jak omamně) kvetly sny generace Pražského jara, ale byly rozdraceny po několika málo měsících půlnoční tankovou návštěvou bratří z Východu. I vlny nadšení, vzdušné něžnou revoluci, pomalu opadávaly. A snad to ani jinak nemůže být...“

Čermák nepřišel do svého rodného kraje jako kandidát, a (na rozdíl od hrstky jiných našich zahraničních prominentů) nemínil organizovat nějakou politickou stranu, ani pro ni agitovat. Chtěl jen své někdejší krajany poprosit, aby „své hlasy nedávali straně, která za posledních 42 let napáchala tak obudné škody na fyzickém i duševním bytí této země a jejího lidu.“

Nevím, do jaké míry voliči ve zmíněném českém kraji této prosby uposlechli, ale v celé

týden po té, 9. července). Uvolněním vývozu a dovozu se vláda důsledně postaví na stranu spotřebitelů a odběratelů. Od roku 1991 vláda zavede vnitřní směnitelnost koruny vůči volně směnitelným měnám a budou se hledat cesty, aby měli volný přístup k devizám i jednotliví občané. Pokud jde o zadluženost, pohybovala se letos mezi 7 až 8 miliardami amerických dolarů.

Vládě je známo, že povolování nových živností stále naráží na nejrůznější překážky ze strany starých struktur. Je nutno dobudovat celý správní aparát. Převod státních podniků do soukromého sektoru je rozsahem a časovou nálehavostí zcela mimořádný. Výchozím bodem privatizace bude převedení značné části státních podniků na účastnické společnosti. Počítá se, že ještě v druhé polovině roku 1990 dojde k vytvoření většího počtu takových účastnických společností.

Od nového roku bude platit nový systém subvencí v zemědělství. Bude se povolovat činnost nových bank, domácích i zahraničních. Vláda připraví zásadní mzdovou reformu, tvorba mezd se bude opírat o vyjednávání vlády, odborů a zaměstnavatelů.

Už pro rok 1991 se předpokládá nižší daňové zatížení podniků a současně značné sjednocení jejich zdanění. Od 1. července mohou soukromě hospodařící dělníci nakupovat vybrané druhy surovin, materiálu a výrobních prostředků bez daně z obrátu.

Federální vláda je toho názoru, že federální rozpočet musí mít vlastní zdroje, čímž se liší od názorů republik, že by měl federální rozpočet tvořit přesuny z rozpočtů republik. O této záležitosti bude nutná dohoda všech tří vlád a parlamentů.

Za hlavní programy považuje vláda rozvoj zahraničního cestovního ruchu, nápravu situace ve výstavbě jaderných elektráren, modernizaci telekomunikační sítě a poštovních služeb. Počítá se s urychlenou výstavbou spojení Praha — Plzeň — Rozvadov a propojení dálnic v oblasti Bratislavy na Rakousko a Maďarsko. Bude se pokračovat ve výstavbě letiště Praha-Ruzyně. Postupně se bude zvyšovat rychlost a úroveň služeb na železnici.

Není v úmyslu opustit sovětský trh, který činí asi třetinu našeho zahraničního obchodu a z větší části zajišťuje naše základní surovinové a energetické potřeby. SSSR je stále náš nejvýznamnější obchodní partner. Obdobně je tomu ve vztahu k Čínské lidové republice.

Čs. ekonomika je vystavena mimořádným a často dramatickým venkovním změnám. Není čas na dlouhé váhání, je nezbytné reformu urychlovat. Reforma otvírá lidem úplně nové

federativní republiky dostala KSČ 1 milion 375 tisíc hlasů; v českých zemích 15 a na Slovensku 13 procent. Tak mně to připomíná naše zklamání z volebních výsledků v r. 1946, kdy 38 procent Čechů a Slováků volilo KSČ, protože

po sametových volbách

jím slibovala, že dostanou něo za nic. Zdá se, že nyní zůstali věrni KSČ hlavně ti, kteří až do loňského listopadu dostávali za nic na úkor ostatních občanů všechno možné; vyšší vzdělání, dobrá místa, četné výhody; a kteří věří, že se tato blahodárná minulost může opakovat: estébáci, mnozí esenbáci a jezedeáci, všelijací tajemníci, ředitelé podniků, strážníci doktoři a docenti atd. Obrození komunisté šli do voleb s pozoruhodným heslem: „Není demokracie bez plurality a není plurality bez KSČ!“ Sametovi právníci jim dali zapravdu, aniž se jich ptali, zda by v podobném případě po skončení II. světové války dali souhlas k obnově obrozené nacistické nebo fašistické strany. Ostatně komunisté byli vždy za „demokracii“. Říkali ji však lidová a vykládali si ji po svém a pro sebe: Účel světi prostředky a demokratické je to, co slouží Straně, jak říkali. Ale sametová revoluce totalitu odstranila a obrozená KSČ udělala — budoucnost ukáže, zda skutečně nebo jenom na papíře — ideologický kotrmelec. Kandidát KSČ z Plzně, dr. Jiří Maštálka nám to ve svém předvolebním prohlášení po lopatě vysvětlil: „Myslím, že žádná ze stran, které existovaly už před listopadem, neudělala programově takový skok, takový názorový obrát, jako komunistická.“ Souhlasím. Jde jen o to, zda dr. Maštálka ví nebo neví, co slovo „komunis-

možnosti, ale bude mít i bolestné sociální a lidské důsledky.

Problematika lidských práv bude středem pozornosti vlády. Vláda ještě letos navrhne legislativní ochranu práv věřících. Už navrhla nápravu bezprávné likvidace řeholí v roce 1950 a bude podporovat jejich charitativní, sociální a pedagogickou činnost. Brzy připraví zákon o vědě a o Čs. akademii věd. Věda se ovšem musí vymanit z neefektivních struktur a dát větší prostor talentovaným, iniciativním pracovníkům ve vědeckých oblastech, kde máme šanci dosáhnout světové úrovně. Bude předložen návrh nové úpravy postavení sdělovacích prostředků. Stát si ponechá monopol správy rozhlasových a televizních frekvencí, které jsou národním majetkem. Premiér Čalfa potom oznámil, že byly zrušeny všechny složky Státní bezpečnosti a několik dalších útvarů federálního ministerstva vnitra. Do konce července bude dokončena základní kadrová očista těchto složek. Vytváří se Ústav na ochranu ústavy a demokracie, který bude působit mimo federální ministerstvo vnitra a jeho ředitel bude odpovídat za výkon své funkce Federálnímu shromáždění. Ochranu státních hranic bude až do roku 1992 zabezpečovat Pohraniční stráž, potom profesionální poliraniční policie. Boj proti organizované a profesionální kriminalitě povedou nové specializované týmy a zřídí se úřadovna Interpolu.

Čs. armáda se přetváří v armádu suverénního státu, zachová se všeobecná branná povinnost a armáda se postupně přetvoří na profesionální armádu.

Československo zůstane ve Varšavské smlouvě, jestliže se prosadí námi navrhovaná politická a vojenská reorganizace.

Chceme, aby se sjednocování Německa využilo na urychlení evropské integrace. Za nevyhnutelné považujeme záruku neporušitelnosti západní polské hranice na Odře a Nise. Jako plnoprávný člen se budeme podílet na činnosti nové Evropské banky pro obnovu a rozvoj, vstoupíme do Mezinárodního měnového fondu a Světové banky.

Na formování zahraniční politiky se budou podílet i republiky Česká a Slovenská. Federální ministerstvo zahraničních věcí rozšíří své působení v Bratislavě, kde se budou školit budoucí pracovníci zahraniční služby. Diplomati se budou vybírat na základě přísných konkursů před nezávislými komisemi zkušených diplomatů a vědců.

„Čeká nás závažný obrát v dějinách,“ řekl předseda vlády Čalfa závěrem. „Neslibujeme ani vzdušné zámky, ale ani pouze pot a slzy.“ Potom jménem vlády požádal poslance Federálního shromáždění o vyslovení důvěry.

ABY BYLO JASNO

tická“ v nezměněném názvu KSČ znamená. Vždyť i tiskový orgán po tom skoku z totality do demokracie či plurality má stále ve svém programu, promiňte, názvu totalitní „rudé právo“. Vedení KSČ zatím nevysvětlilo, zda

obrozená strana chce leninské, stalinské, gottwaldovské či husákovské „rudé právo“. O jaký Absurdistan jde, naznačilo samo „Rudé právo“, když v polovině května uveřejnilo na první straně dlouhý článek o cestě prezidenta Havla do Štrasburku, do sídla Evropské rady. V článku bez jakékoliv poznámky a vysvětlení píše: „Na otázku ohledně budoucnosti komunismu a samotného slova komunismus odpo-

KŘESOMYSL

věděl prezident Havel, že neví přesně, co toto slovo znamená a proto se mu vyhýbá.“

Vraťme se však k volebním výsledkům. Zatímco KSČ si v českých zemích zajistila druhé místo a na Slovensku třetí, překvapily i nepřekvapily poměrně vysoká procenta hlasů odevzdaných Slovenské národní straně a Společnosti pro Moravu a Slezsko. Je jasné, že SNS má na Slovensku separatistický program, že měla ve volbách finanční i jinou podporu zahraničních slovenských separatistických organizací a že slovenský nacionalismus nelze ignorovat, ať již jde o jeho pozitivní či negativní aspekty. Bratislavský dopisovatel britského časopisu „Economist“ však po volbách napsal, že slovenský separatismus je silnější v zahraničí než na Slovensku. Na okraj této poznámky uvedu další ukázkou toho, jak mylné představy či informace mají čs. sametoví politici o našem krajském seskupení a celkové krajské problematice a o tom, jak referuje o těchto věcech obrozená ČTK. V polovině května jsem si přečetl opět v „Rudém právu“ zpravodajky ČTK o Dubčekově návštěvě v Kanadě. Podle této zprávy se Dubček s delegací SNR a vlády SR zúčastnili v Torontu generálního shromáždění Světového kongresu Slováků. Citují: „Kongres sdružuje 168 různých organizací a spolků a má 1,5 milionu členů. V zahraničí žije celkem asi tři miliony Slováků. A Dubček v projevu ocenil dlouhletou, mnohostrannou činnost SKS. Podtrhl jednoznačné úsilí o posilování česko-slovenské vzájemnosti (koho? SKS?! - pozn. K), o prohlubování suverenity a státnosti obou republik v jednotném federativním státě.“

Možná, že SKS se dnes na rozdíl od minulosti opatrně, oportunisticky, vyslovuje pro federativní stát, ale o nějakém posilování česko-slovenské vzájemnosti nelze ani při nejmenším až do letošního Nového roku mluvit. Naopak. Kromě „slobodného Slovenského štátu“, jak byl vyhlášen 14. března 1939, SKS si např. r. 1984 přála rozdělení českých zemí podle hesla: „Nech žije slobodný Sudetenland!“ Zde citují dopis amerického státního departamentu tehdejšímu předsedovi SKS v Torontu.

Pokud jde o to, kolik má SKS členů a kolik je v zahraničí Slováků, „zpravodajka ČTK“ se nesnažila ověřit informace, které jí asi dal mluvčí SKS. Pochybují, že tato čísla jsou podložena skutečností. Podle sčítání lidu v Kanadě z r. 1986 111 tisíc Kanadánů se hlásí k českému, slovenskému či československému původu. K slovenskému původu se jednoznačně hlásí asi 28 tisíc. Podle sčítání lidu v USA z r. 1980 k českému původu se tam hlásí asi 1,9 milionu obyvatel a ke slovenskému původu asi 777 tisíc. Zejména v USA jde už o několik generací a ani celkový počet občanů českého a slovenského původu v obou zemích nečiní dohromady 3 miliony. Většina těchto osob, jak se dá lehce zjistit ve spolkových statistikách, není členy krajských spolků. Když k tomu připočteme desítky tisíc našich krajanů v Jižní Americe, západní Evropě, Africe a Austrálii, celkové číslo by mohlo být mezi třemi a čtyřmi miliony. Kromě těchto statistik je třeba uvést, že v USA, Kanadě a ve Vídni jsou krajané českého a slovenského původu také členy komunistických a pro-komunistických spolků; a ty nejsou určité sdruženy v SKS. V Kanadě, USA a jinde jsou též tisíce slovenských krajanů, kteří nebyli nikdy členy SKS ani jiných spolků, které jsou sdruženy v SKS. Jsou členy spolků, které jsou pro čs. vzájemnost nebo mají vlastní spolky, jako je Slovenský Sokol v USA, které nejsou sdruženy v SKS a jsou naopak členy Čs. národní rady americké atp.

Dokončení na str. 4

Nechci zde dokazovat, zda je v zahraničí více Čechů než Slováků. Chci jen poukázat na to, že mnohé naše střeškové organizace (slovenské i české) v minulosti často při jednáních s místními státními představiteli zveličovaly svůj význam přeháněním celkového počtu svého členstva. Ostatně ani zmíněné statistiky neodpovídají zcela skutečnosti. Z

ABY BYLO JASNO

vlastní žurnalistické zkušenosti vim, že naše děti v druhé generaci z různých důvodů často ignorovaly svůj původ, aby se pak v třetí generaci k němu vracely jejich děti.

Jde mi o to, aby reportéři ČTK a jiných sdělovacích prostředků přijímali různé podobné informace opatrně. Jako další příklad uvedu nedávnou zprávu ČTK, že podle nějakého čs. úřadu v letech 1948-1967 opustilo Československo čtvrt milionu uprchlíků a že v letech 1968-1969 opustilo zemi dalších 250 tisíc. Je těžko se přit o to, zda jsou čísla správná. My, kteří jsme v zahraničí už od r. 1948, jsme bohužel nikde tyto statistice neviděli. Jde však o to, jak manipulační návyky komunisticky školených byrokratů v příslušném úřadě a podobně i žurnalistických soudruhů zkreslují exil třídním výkladem: V prvních letech po únorovém puči prý odcházeli do zahraničí hlavně „soukromí podnikatelé“ a v dalším období „intelligence“. Že do zahraničí odcházela tehdy zejména mládež, studenti a různí občané, kteří byli členy nekomunistických stran, to informátoři v ČTK ani nenapadlo. Fakt je, že soukromí podnikatelé tvořili jen mizivé procento těch prvních 250 tisíc. Podobně o posrpnové exulantské vlně ČTK tendenci píše, že prý hlavně po zdražení v letech 1977 a 1978 roční počet uprchlíků rostl. Třídně zaměřeni byrokraté a Četkaři upírají exulantům politický motiv a zdůrazňují, jak se učili v marx-leninských kursech, ekonomické pohnutky.

Pokračuji teď ve svých poznámkách k výsledkům voleb. Kromě Strany přátel piva a jiných zbytečných volebních frakcí mne překvapuje slušný výsledek HSD—Společnosti pro Moravu a Slezsko. Vim, že se na Moravě a ve Slezsku často říkalo: „Pán Bůh vysoko a Praha daleko!“ Vim také to, že komunistický režim před několika lety prakticky zlikvidoval moravskou samosprávu vytvořením nových krajů bez ohledu na zemské hranice. Je však třeba z těchto důvodů tříštit demokratický blok a nepřímou tak pomoci KSČ k druhému místu? Nemohla Společnost pro Moravu a Slezsko počkat na výsledek voleb a pak prosadit vytvoření Moravsko-slezského klubu poslanců v parlamentě?

Největším překvapením byly ovšem mizivé výsledky tzv. historických či tradičních stran: Lidové, Čs. strany socialistické a co mne více zaráží, Čs. sociální demokracie. Dočetl jsem se o sporech dvou či tří frakcí na sjezdu sociální demokracie, které se přenesly jen částečně do tisku, a o tom, že časopis strany „Právo lidu“ v prvních pěti měsících tohoto roku vyměnil nejméně třikrát svou redakci. Není však kámen úrazu někde jinde: například v tom, že minozi sociální demokraté v minulosti dobrovolně nebo méně dobrovolně kolaborovali s KSČ? Tentýž problém měli Čs. socialisté, kteří se sice velmi aktivně podíleli na listopadové revoluci, avšak až do listopadu měli organizační strukturu, která více méně kolaborovala s režimem. Voličům asi nestačilo, že „věčný ministr“ a předseda strany dr. Kučera a jiní soupoutníci KSČ dostali ihned vyhazov. Avšak nové vedení strany, což mne překvapuje, mělo také problémy se svým vlastním tiskem, což věci nepomohlo. Podobně i Lidové straně a snad i Demokratické straně na Slovensku škodila jejich nedávná minulost. Tento problém pomohlo jen částečně řešit Lidové straně vytvoření Křesťanské a demokratické unie.

Skvmami na předvolební kampani jsou ovšem případy Jána Budaje, vysokého představitele slovenské Veřejnosti proti násili a předsedy Lidové strany dr. Jos. Bartončíka. Zaráží, jak rozdílně byly oba případy předloženy veřejnosti. Je těžko dělat si úsudek o těchto případech v zahraničí, když neznáme podrobnosti. Naskytá se však otázka, kolik takových případů může být v jiných stranách a kolik bývalých komunistů, kteří se zejména po roce 1968 stali demokraty, sloužilo jako řádní členové KSČ podle stranických předpisů StB a jiným podobným orgánům. V zahraničí vyšlo do roku 1989 několik knih, které některé osobnosti přímo jmenují. A nejde jen o Evžena Erbana, někdejšího agenta KSČ číslo 2-27, který se jako „opravdové strašidlo z hlubin stalinismu“ zjevil na obnovovacím sjezdu Čs. sociální demokracie v Praze, a který byl „sice šetrně, avšak rozhodně vyprovoben na čerstvý vzduch.“ Jsou jiné osobnosti, které se nyní

Vyšší ceny potravin, uplatňované od 9. července, byly přijaty v republice celkem klidně. Vyskytly se námitky, že některé ceny potravin pro děti byly zvýšeny neúměrně, takže je bude nutno časem asi korigovat. Vyskytly se však i námitky vědoucích prodejen, že byly zvýšeny ceny i nežádaného zboží, které leželo v krámcích ladem, neboť o ně nebyl zájem. V těchto případech by se bylo spíš hodilo ceny snížit než zvýšit. Došlo i k nesmyslným nákupům. Některé ženy kupovaly máslo po desítkách kil, místy šly na dračku masové konzervy, takže regály některých obchodů byly prázdné, i když ne na dlouho, protože se vyprodané zboží nahradilo novými dodávkami. Byli i poděsové, kteří kupovali do zásoby pytle soli.

Vláda uznala, že oběchy-diabetiky zvýšené ceny postihují zvláště tvrdě a dala 18. července souhlas, aby jejich odškodňovací příspěvek byl o 50 Kčs měsíčně zvýšen. Kompenzační příspěvek se bude poskytovat diferencovaně a může být ještě vyšší než 50 Kčs. Právní předpis o tom vydá ministerstvo práce dne 1. srpna.

Přes všechny nesnáze a problémy, spojené s uplatněním vyšších cen za potraviny, byla to idyla proti tomu, co se odehrávalo s cenami benzinu. Začátek téhle historie nastal neděli 15. července. Na Moravě se rozšířila šeptanda, že bude zdražen benzin. Automobilisté reagovali okamžitě — vzali vozy a jeli k čerpacím stanicím natankovat. Před benzinovými pumpami vznikly dlouhé fronty — kde byla pumpa bez fronty, byla i bez benzínu. O frontách se v málo hodinách dověděli i v Čechách a na Slovensku a fronty se rozšířily na celou republiku. Nastaly závody, kdo víc natankuje. Ačkoliv se ve frontách stálo hodiny, v noci i ve dne, byli automobilisté, kteří se chlubili tím, že byli natankovat osmnáctkrát. Jiní se honosili, že už mají doma pár set litrů speciálu. Zahraniční turisté, jichž je teď v sezóně v Československu tisíce, neměli žádnou přednost a taky oni místo prohlídek hradů a zámků trávilí hodiny ve frontách. Udiveně kroutili hlavami, ale to jim nepomohlo.

Řeči o vyšších cenách benzinu nebyly bez podstaty. Sovětský svaz, přes všechny smlouvy, které s ním republika o dodávkách ropy má, dodal za první polovinu letoška o 1,024 milionu tun ropy méně. Slíbil sice, že manko v druhé polovině roku dohoní, ale zatím je už známo, že na červenec místo 1,4 milionu tun ropy bude dodán ani ne milion. Vláda, vysta-

vená tlaku, uvažovala o protiopatřeních, o zavedení talonů, přidělového hospodaření a všechna tato opatření postupně zamítala a rozhodla se pro zvýšení cen. Potřebovala zásah, který by zastavil nákupní horečku a současně snížil spotřebu benzinu.

Na tiskové konferenci v Úřadu předsednictva vlády vysvětlil situaci ministr financí dr. Klaus. Odůvodnil, proč je nutno přistoupit jak k regulaci prodeje, tak spotřeby a především v měsíci červenci a srpnu. Oznamil, že za neúčinnější bylo uznáno a přijato opatření cenové: od 18. července od 24 hodin v noci se v České a Slovenské federativní republice zvyšují ceny automobilového benzínu o 50 procent. Benzin special stojí 12 Kčs. za litr, benzin super a natural 13.50 Kčs. Motorová nafta stojí 9 Kčs. za litr. Od 1. srpna budou upraveny ceny dalších produktů z ropy, těžké a lehké topné oleje, letecký petrolej atd. Zvýšené ceny pohonných hmot neovlivní ceny jízdného ve veřejné osobní dopravě.

Ministerský předseda Marián Čalfa poslal sovětskému premiéru Ryžkovovi dopis, v němž do žádal, aby Sovětský svaz dodržel dohody o dodávkách ropy.

Dva dny po zdražení benzinu se situace

Miroslav Štěpán odsouzen

Trestní senát Obvodního soudu pro Prahu 1 za předsednictví JUDr. Marie Markové vynesl v pondělí 9. července rozsudek nad ing. Miroslavem Štěpánem, bývalým vedoucím tajemníkem Městského výboru KSČ v Praze. Uznal ho vinným z trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele — trestní sazba šest měsíců až tři roky odnětí svobody — a z navádění k trestnému činu zneužití pravomoci veřejného činitele — tr. sazba 3 roky až 10 let odnětí svobody bez možnosti podmíněného odložení výkonu trestu. Podle paragrafu 158, odst. 2 trestního zákona a za použití paragrafu 135, ods. 1 tr.z. byl Miroslav Štěpán odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody na 4 roky se zařazením do 1. nápravně-výchovné skupiny. Paragraf 158 je vyloučen z prezidentské amnestie, která se tedy na Štěpána nevztahuje. Miroslav Štěpán podal proti rozsudku odvolání s tím, že se necítí vinen, neboť konal pouze svou politickou povinnost. Rozsudek

POJIŠTĚNÍ NÁVŠTĚV Z ČSSR

či jiné země. Jistě Vám přijde vhod možnost uzavřít výhodné pojištění na nemoc, úraz a úmrtí, event. převoz nemocného či zemřelého na náklady pojišťovny (i nad stáří 85 let). Pojištění od 0.22 šv.Fr na osobu a den!!

Informujte se u

AGENTUR PAZDERA

CH 01-932 32 22 • D 00411-932 32 22

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich

Provoz 24 hodin denně, dtto neděle a svátky

dostaly naopak znovu „na výsluní“. Kde je pravda? Jaké je řešení?

Zmínil jsem se o tom, že se někteří prominenti z exilu podíleli jednak na předvolební kampani, jednak přímo na vedení některých politických stran. Někteří z nich si nikdy neměnili v zahraničí své čs. občanství. Jiní přijali například občanství USA. A v této souvislosti se začalo polemizovat o tom, zda existují dvojí občanství. Zmatek v této polemice způsobila neznalost podrobností Úmluvy USA — ČSR z července roku 1928 o naturalizaci. Podle této úmluvy oba státy uznávají naturalizaci svých občanů v druhém smluvním státě a tím automatickou ztrátu občanství v prvním smluvním státě. Ustanovení úmluvy však neplatí v době, kdy jedna země vede válku. V případě USA jde o období 1941-1954. (USA podepsaly r. 1954 mírovou smlouvu s Japonskem.) Americký naturalizovaný občan může ztratit občanství USA, když přijme zaměstnání ve vládě jiného státu, slouží bez souhlasu amerických úřadů v branné moci jiných států a podílí se na politických volbách v zahraničí.

A závěrem ještě něco o budoucnosti ČSFR. Volební programy všech stran zdůrazňovaly pluralitu, demokracii, svobodu projevu atd. Jen tu a tam se objevily zmínky o tom, jak řešit problémy devastace ekologie, ekonomiky, morálky občanstva. Připouštím, že jsem neměl možnost číst veškerý tisk, ani předvolební projevy hlavních kandidátů všech stran. Jelikož oživení čs. ekonomiky je nyní zřejmě problém

číslo jedna, uvedu alespoň dva citáty v této věci:

Prof. Ivan Sviták z Kalifornie ve svém projevu na obnovovacím sjezdu Čs. sociální demokracie mimo jiné řekl: „Hospodářsky se musíme vyvarovat jak klasického kapitalismu tak sovětské perestrojky, protože to jsou jen cesty zbídačování lidí ve prospěch korporací, státních či soukromých. Moderní tržní hospodářství švédského typu může zaručit blahobyt, jestliže se sociálně demokratická politika vyvaruje lákadel „svobodného trhu“ a „přestavby“ prázdných regálů...“

Havlovo Občanské fórum šlo do voleb s heslem: „Strany jsou pro straníky, Občanské fórum je pro celý národ!“ Nevím; nějak mně to zavání myšlením autorů Akčního programu KSČ z r. 1968, kteří byli ochotni připustit k činnosti všechny možné zájmové svazy, ale ne jiné politické strany, ačkoliv každý demokratický systém, má-li být skutečně demokratický, je založen na politických stranách. Ale buď! OF se snažilo sjednotit národ proti komunistické totalitě. Nyní však nastává drobná, každodenní práce, jak říkával TGM, a k té bude zapotřebí víc než pouhá hesla. Jak jsem slíbil, uvádím proto druhý citát. Prezident Havel v Radě Evropy ve Štrasburku řekl:

„V současné čs. kontextu ztratily pojmy jako kapitalismus a socialismus smysl. Československo chce vybudovat fungující ekonomiku a demokratický systém. Zda to někdo nazve kapitalismem nebo socialismem, je jeho věc...“

uklidnila, fronty před benzinovými čerpadly se zkrátily, poptávka klesla. Stablnější situace se projeví především v oblasti benzinu speciál, kde armáda vypomohla uvolněním dalších zásob a tím, že odborné závody v Litvinově a v Záluží pracují na plnou páru. Choulostivější je situace s benzinem typu super, tam bude nutno řešit situaci dovozem 25 000 tun autobenzinu z Rakouska a z Německa a doma omezením petrochemické výroby, která místo derivátů a umělých hmot bude víc zaměstnávána výrobou superu.

Letní krize s benzinem je tedy snad zažehnána, alespoň pro tuto sezónu. Zásadně ovšem zažehnána není, ale o tom jindy, protože, snad aby nevyšli v Československu ze cviku — si vymysleli jinou horečku: od 18. července se zejména ve městech vykupují prací prášky a saponáty. Před drogeriemi ve městech jsou fronty (na venkově jsou poměry klidnější), ačkoliv úřady a výrobci ujišťují, že se prací prášky nebudou zdražovat a výroba stačí plně uspokojit poptávku. Řeči, že výroba je závislá na petrochemickém průmyslu, nejsou zcela pravdivé, protože výroba je v dřívě většině případů postavena na zcela jiné bázi. Ale málo platno, když to jedna paní povídala jinak.

tudíž dosud nenabyl právní moci. Zástupce Generální prokuratury České republiky se jako žalobce k rozsudku nevyjádřil.

Prvního trestného činu — zneužití pravomoci veřejného činitele — se Štěpán dopustil 28. října 1988 v řidičím štábu tzv. mimořádného bezpečnostního opatření v Praze na Václavském náměstí, kdy neoprávněně zasáhl do pravomoci odpovědného velitele, generála SNB Cardy, kterému přikázal z titulu funkce předsedy Rady obrany hlavního města Prahy nasadit proti manifestujícím občanům vodní děla a slzné granáty. Těchto prostředků bylo skutečně použito, ačkoli Rada obrany je kompetentní pouze v případě ohrožení státu vnějším nepřítelem.

Druhý trestný čin — navádění ke zneužití pravomoci veřejného činitele — spáchal Štěpán 15 ledna 1989 v Praze 1 rovněž ve štábu tzv. mimořádného bezpečnostního opatření. Jeho veliteli a tehdejšímu náčelníkovi SNB hlavního města Prahy a Středočeského kraje, generálu Cardovi, dal pokyn, aby demonstranty, kteří přišli uctít památku studenta Jana Palacha, dal vyvézt za Prahu autobusy SNB do vzdálenosti 30 až 50 kilometrů. Genrál Carda tento pokyn realizoval, ačkoli uvedený zákrok byl v rozporu se zákonem o SNB a dalšími předpisy. Postiženo bylo 195 občanů, jimž byly odebrány občanské průkazy a použito proti nim ve většině případů fyzického násilí. Ve večerních a nočních hodinách byli vysazeni na různých místech ve Středočeském kraji.

V souvislosti s událostmi 17. listopadu 1989 v Praze na Národní třídě žaloba podána nebyla, neboť z dosavadního vyšetřování jednoznačně vyplývá, že k zásahu proti studentům došlo z podnětu Miroslava Štěpána. Skutečné pozadí a Štěpánův případný podíl na událostech, které vedly k sametové revoluci, jsou předmětem dalšího šetření.

Hlavní líčení proti ing. Miroslavu Štěpánovi se konalo za zavřenými dveřmi, protože byly projednávány skutečnosti související s obranou státu. Pouze zahájení, závěrečné projevy žalobce a obhájce a vynesení rozsudku směla být přítomna veřejnost. Datum odvolacího řízení dosud nebylo stanoveno.

Miroslav Štěpán po vynesení rozsudku podal Obvodnímu soudu pro Prahu 1 žádost, aby byl propuštěn z vazby. Obvodní soud žádost zamítl. Štěpán proti zamítnutí podal stížnost Městskému soudu v Praze, který ji 16. července projednal. Předseda senátu Tomáš Stuchlík došel k názoru, že nejsou obavy, že se obžalovaný bude vyhýbat trestnímu stíhání, obžalovaný nemůže ovlivňovat provádění důkazů, protože to už bylo u Obvodního soudu skončeno. Konečně je nepochybné, že Štěpán už nemůže v trestné činnosti pokračovat. Protože zákon další důvody k vazbě nezná, trestní řízení proti M. Štěpánovi pokračuje, zatímco on bude na svobodě. Štěpán se tak ocitl 16. července „na fraj noze“. Rozhodnutí Městského soudu se netýká rozsudku Obvodního soudu, jímž byl Štěpán odsouzen k nepodmíněnému trestu čtyř let ztráty svobody. Odvolání, které Štěpán podal, se bude projednávat u Městského soudu někdy v srpnu nebo v září.

V SRPNU ČESKÉ SLOVO NEVYJDE

SLET V PAŘÍŽI

Ze všech sedmi sletů Čs. sokola v zahraničí byl ten poslední — v Paříži ve dnech 5. až 9. července — největší a nejradostnější. Obojí, rozsah i nálada, byly přirozeným důsledkem revolučního sběhu událostí, jak se doma od loňského listopadu odehrály. Šťastná náhoda, že na první sletový den v Paříži, už dávno před lety určený, nečekanou shodou okolností připadla v Praze volba prezidenta republiky parlamentem, vzešlým po čtyřiceti letech ze svobodných voleb, význam sletu jen zvýšila.

Sletovní účastníci, kteří se toho dne večer přidali k řadám čs. legionářů, francouzských i těch odjinud, kteří do Paříže přijeli, aby všichni společně byli přítomni obřadu zapalování ohně pod Vítězným obloukem u hrobu Neznámého vojína, až tam, pod vznosnou klenbou a u vědomí prezidentské volby v Praze, snad poprvé v životě měli nezvratný pocit, že II. světová válka opravdu skončila, u legionářů ještě zvýšený jistotou, že se stal nejvyšším velitelem v Československu konečně opět muž, pod jehož prapor se mohou hrdě hlásit.

Na pařížské radnici byli jen málo později Sokolové oficiálně hosty primátora Chiraca, bývalého francouzského ministerského předsedy, který nad VII. sletem převzal záštitu.

Následující den byl rozpolcen: zatímco v sokolském středisku v paláci Mutualité ve střední Paříži se scházeli domáci i přespolní — a tu mluvíme o Australanech i o těch z Londýna, Kanadanech a Američanech — aby se zas po čtyřech letech setkali se známými, prohlédli sokolskou výstavku, nakoupili trička nebo literaturu, i nesokolskou, smluvili se na pozdější schůzku (k níž většinou nedošlo), konaly se v Centre Sportif v St. Mandé náhradové závody. Tentokrát s mnohem větší účastí soutěžících (a s vyšší úrovní). Po té stránce se hlavně významy sestry, zastupující Československou obec sokolskou. V češtině a slovenštině nijak nezanikla angličtina dorostenek z texaského Fort Worth, jež nahrazovaly poněkud slabší tělocvičné výkony nadšením a vervou. Byla radost se na ně dívat. Před pátou, zatímco se rozdávaly ceny, vyzvali pořadatelé přihlížející hosty, aby šli na stadion a pomohli obnovit značky, protože je smyl déšť. Několik Sokolů bez řeči vstalo a šlo na stadion pracovat. Večer bylo na pořadu setkání v paláci Mutualité. Mělo svérázný průběh. Účastníci přišli do sálu a tam byly židle, narovnané jako v biografu. Tohle omezení práva pohybu — a setkání — si ovšem nedali líbit a sáhli ke svépomoci. Za pár minut zorganizovali sál tak, že každý mohl, kam chtěl. Zasedací lapálie nezkazily náladu ani v nejmenším a lidé si prý měli co povídat ještě dlouho po jedenácté, kdy my už odešli.

Tradiční sokolský sletový turnaj v odbíjené se konal v sobotu a zatímco probíhal, na stadionu se pilně zkoušela sletová prostná. Nutnost se cvičení byla tentokrát mnohem naléhavější než na minulých sletech, protože bylo mnohem víc cvičících. Jestli se nemýlím, třináct set. Na zkouškách se poprvé na sletišti setkávali cvičenci švýcarští s kanadskými, ti z Československa s francouzskými a švédskými, tahle světová pospolitost se dala zharmonizovat jenom zkouškami. Sobotní cvičení bohužel neprobíhalo za příznivých okolností, několikrát přišel zásah shůry — déšť. Nevídný rozmar povětrnosti zavinil, že se zkoušky protáhly, vznikla časová tíseň, takže se začátek večerní Sletové akademie v Mutualité musel o hodinu posunout. Škoda, přeskákal, neboť na jevišti, vyzdobeném Československou a francouzskou vlajkou s bustou prezidenta T. G.

Masaryka v popředí, byla předváděna krásná hudební a pěvecká vystoupení, recitace, promísené tělocvičnými vložkami, jež však ne všichni účastníci mohli shlédnout až do konce. Ten byl dlouho po půlnoci, kdy už museli odejít, aby byli včas na sletišti druhý den ráno v osm hodin.

Hlavní sletový den, 8. července, dopoledne zabraly zkoušky. začaly se plnit tribuny. Kdo necvičil, přihlížel. Na úseku hlavní tribuny, vyhrazeném tisku, pilně tůkal psací stroj českého vysílání londýnské BBC, po informacích se sháněl někdo z Hlasu Ameriky, co chvíli zaskočil někdo z pražské televize s dotazem „Neviděli jste?...“ V hloučku novinářů seděl i zpravodaj mnichovské Svobodné Evropy. Starosta Americké obce sokolské přijel na slet se svou výpravou po týdenním pobytu v Československu a ochotně dával informace Sokolům, kteří měli zájezd do Československa před sebou. Boční tribuna, vyhrazená účastníkům sletu z Československa — přijeli ve čtrnácti autobusech a ne docela bez provozních nehod — byla zaplněna a ve věčném pohybu. Jedni po zkouškách přicházeli, druzí na zkoušky odcházeli, ale všichni byli ve výborné náladě, plni smíchu, jásoty a radosti, že jsou na sletě v Paříži. V rušném dopoledni se úplně ztratila polední přestávka.

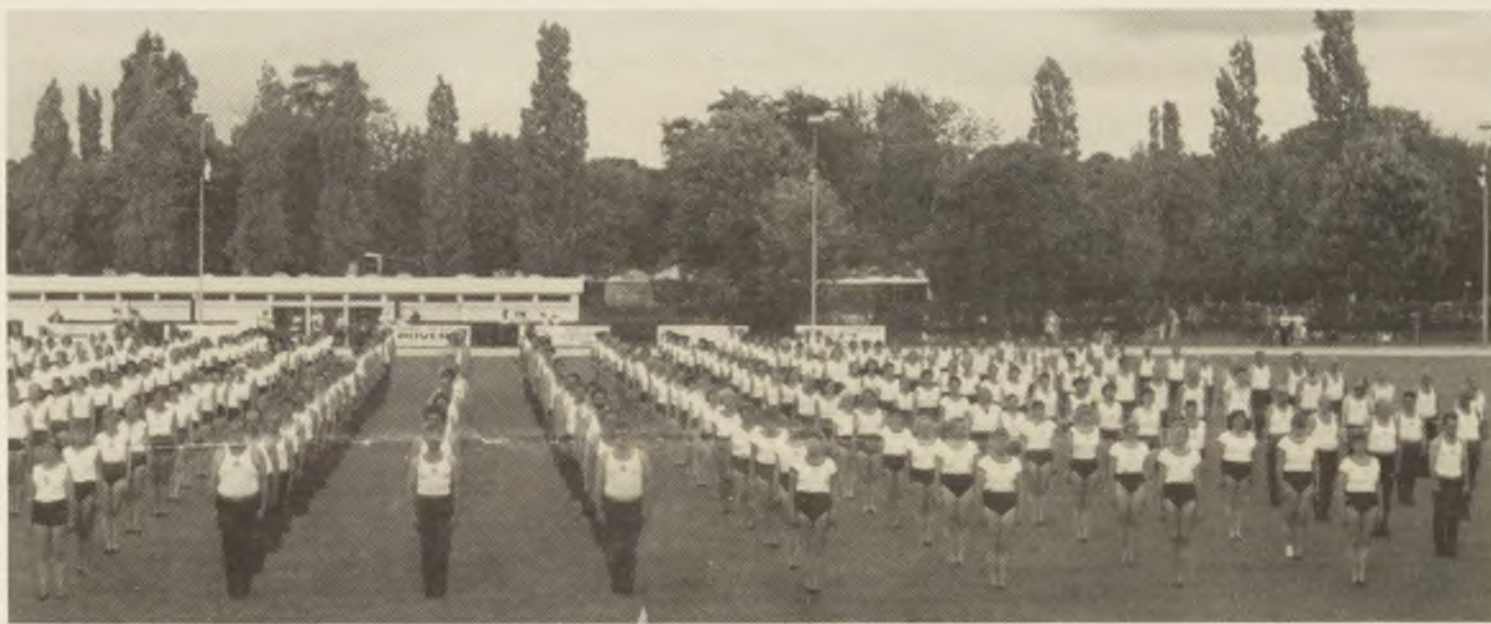
Náhle, krátce po 2. hodině odpoledne se rozlehl stadionem tůka, tatada. Sukův sletový

Všechny složky, nastoupené na cvičišti při vztyčování sokolské sletové vlajky

tového výboru Rada, pozdravil starosta Čs. sokolstva v zahraničí arch. Fiala ze Švýcar a za Čs. obec sokolskou starosta doc. dr. Petrák, který slíbil, že se příští slet bude konat už v Praze. Mohutným Zdar a dlouhým potleskem přijali všichni na stadionu zprávu, že byl ze sletu poslán pozdravný telegram prezidentu Václavu Havlovi. Čs. velvyslanec v Paříži Šedivý projevil radost nad tím, že své diplomatické působení ve Francii začíná sokolským

porúznou po cvičišti, vznikla pestrá louka květů, kterou začal ovívat větříček, když se dali do tance. Po přesných prostných vyrovnáním zástupem lahodil zraku protiklad volných tanečních pohybů a rozličnějšího provedení tanců — jak vysoko smí šňohaj vyhodit svou trajerku není nařizeno. O upřímném obveselení se tu postarali ti nejmenší, kteří s vypjetím všech sil kroužili, aby udrželi krok s velkými, s hudbou a neztratili při tom svého partnera.

Pohled na nástup mužů a žen k hlavnímu sletovému cvičení společných prostných

pochod. Tribuny ztichly. Nástupu všech složek vévodila francouzská a Československá státní vlajka, za nimi státní vlajky všech zemí, účastníci na sletě zastoupených, potom vlajky a prapory jednot Sokola v zahraničí, legionářské prapory.

Za skupinou zástav slavnostně vykračovali — bouřlivě vítáni z tribun — členky a členové Americké obce sokolské, Slovenského Sokola v Americe, Ústředí čs. sokolstva v zahraničí, delegáti ruského a jugoslávského Sokola a po nich cvičenci z Kanady, videňští, švýcarští, Sokolové z Anglie, z Německa, švédští. Poslední na závěr pochodovali cvičenci z Paříže, ze sokolské jednoty, která nesla břímě sletu. A kdesi mezi kanadskými — na to nesmíme zapomenout — byla i jménovka Argentina, byla tedy zastoupena i Jižní Amerika.

Po hymnách francouzské a Československé uvítal všechny sletové účastníky předseda sle-

sletem. S upřímným dojetím vyslechli účastníci sletu vzkaz bývalé náčelnice Čs. obce sokolské, Marie Provazníkové, natočený na zvukovém pásku. Marie Provazníková se za pět měsíců dožije ve Spojených státech jednoho sta let.

A došlo na cvičení. Nastoupili žákyně a žáci, ti, co sotva rozum berou až po ty, kteří chodí už do páté třídy. Na některé z nich klade cvičení nároky, které zdolávají sice s vážnou tváří a hlubokým soustředěním, ale o půl taktu později. Avšak cvičí a cvičí a odcházejí za burácivého potlesku diváků s pevným přesvědčením, že to nikdo nemohl dokázat líp. I v Paříži si několik překů počínalo roztomile a byli k zlobě.

Cvičení mužských složek — Marinarella — to už je, panečku, jiná záležitost. Tělocvičná rytmická skladba na populární hudební motiv, plná ladných pohybů, prostoupená konfigurálními sestavami, které — divákům se zdá — vyústí ve skupiny. Ale na skupiny nedochází a divák se cítí málem ošizen. Občasnou hravost některých temp střídají mužnější momenty, ale celek je v souladu s hudbou a zrakově působivý. Dosvědčil to potlesk všech tribun.

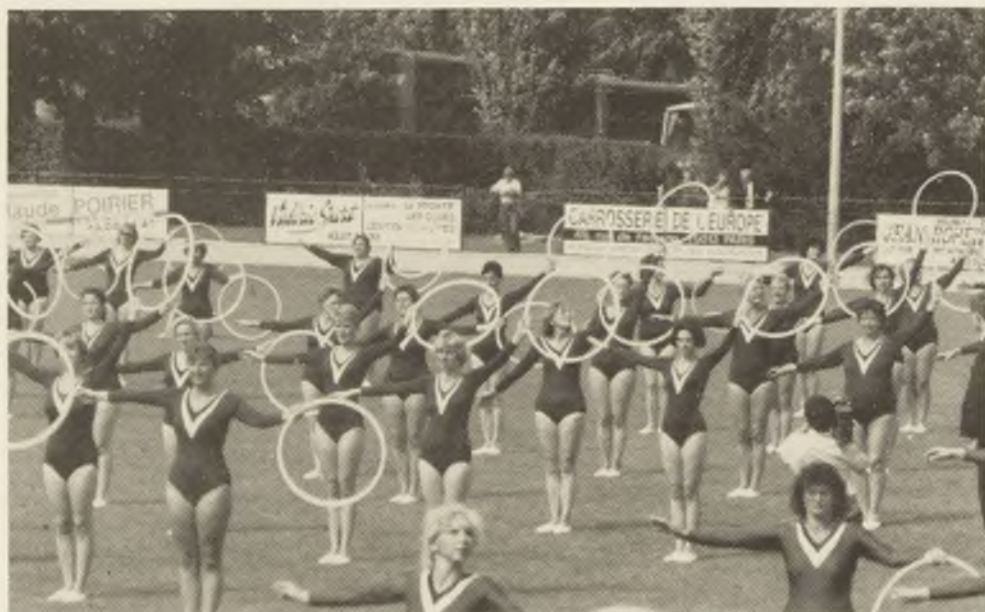
Dorost provedl své cvičení pěkně, s jistotou a zanechal dojem, že máme o budoucí borce dobře postaráno. K dalšímu zdárnému průběhu sletu přispěla Americká obec sokolská společnými prostnými.

Velmi efektní, po všech stránkách strhující bylo cvičení žen s obručkami. Byl to neustále se střídající kaleidoskop mnoha barev i netušených geometrických obrazů, co pohyb, to nečekaná změna a nový zjev, opravdová pastva pro oči. Ženy je provedly vskutku přesně, v dokonalé souhře s hudbou a není divu, že diváci jásali. A jásali tak dlouho, že sestra náčelnice dala pro úspěch cvičení s obručkami opakovat. Nadšení přihlížejících platilo i druhému provedení.

Slovenská beseda měla i na sletě v Paříži zajištěn úspěch už předem. Když se tanečnice a tanečníci v národních krojích rozběhli z dlouhého nástupního pruhu, svázání jen rukama,

Všichni tanečníci na závěr přiběhli úprkem před hlavní tribunu, rozjaření obecnostu šátky a klobouky mávali, zajuchali a pak halabala odběhli. Nebylo očí, aby se na ně neusmály a nebylo rukou, aby jim s potěšením nezatleskaly.

Společná prostná cvičení, závěr sletových vystoupení, mají svou historii, neboť nejenom knihy mají své osudy. Než měla tato prostná v roce 1986 v Curychu zdařilou premiéru, narážela na obtíže. Kritizoval se vážný hudební doprovod, cvičenci — zejména ženy — naříkali, že některé prvky, zejména váha, jsou příliš namáhavé. Autorka, sestra Fialová z Washingtonu, žádné změny nepřipustila. Prostná byla na sletě v Curychu provedena vzorně a po zásluze přijata s obrovským úspěchem. A zalíbila se do té míry, že si cvičící vynutili, aby se v Paříži znovu provedla. Je to složitá skladba, plně využívající všechny dané prostředky: údy, pohyb i barvy úborů. Před diváky se neustále odvíjí film střídavých scén, jednu chvíli přesné šiky mužů stojí vedle skupin lehce si hrajících žen, ale jen okamžik a jen pár kroků a cvičiště je zaplněno ženami a muži vedle sebe v jednom útvaru. Ale nová vlna pohybů a už je to nepředvídaně zase něco zcela jiného. Stačí, aby řady mužů v pokleku se sehnuly k zemi a diváky oslní bílá tílka, za moment v jiné sestavě jsou ve hře osmahlé paže cvičenek. Film pokračuje novými a novými pohledy a posléze přivádí cvičení k mlčenlivému, ale výmluvnému vyvrcholení. Ženy s rozpaženými rukama a s hlavami vzhůru vzhlížejí k oblakům, zatímco muži s rukama podle těla a s hlavami pokorně skloněnými se dívají k zemi. Ve vládném, zpomaleném tempu si cvičenci vyměnili úlohy, ale ještě dřív, než muži stačili dokončit rozpažení rukou a pozvednout hlavy k obloze, rozburácen se stadionem nadšený potlesk. Před čtyřmi lety v Curychu vyzníval závěr prostných v prosbu o navrácení ztracené svobody, teď v Paříži o prosbu, aby nám svoboda zůstala zachována. Úchvatné zakončení nejen prostných, ale celého sletu, posledního v zahraničí.

Zadní řady žen při cvičení s obručkami

Milada Horáková — národní oběť

Čs. televize zařadila v pondělí 25. června do hlavního večerního programu devadesátiminutový film, nazvaný stroze — a přece výmluvně — Případ Horáková. Na vzniku filmu se podíleli i členové Klubu dr. Milady Horákové a na obrazovce mnozí z nich na tuto velkou ženu a bojovnici za svobodu a důstojnost člověka vzpomínali. Široká veřejnost měla také poprvé možnost shlédnout ve filmu záběry, pořízené přímo při inscenovaném procesu, kdy se statečná dr. Horáková odchýlila od předepsaného textu. Otřesně působily rezoluce „pracujících-

“, v nichž se žádala její smrt. Jak je dnes lidem, kteří před čtyřiceti lety volali po smrti M. Horákové? Dá jim svědomí spát? Dojemné byly vzpomínky dcery Jany a sestry Milady Horákové, paní Tůmové.

O den později, u příležitosti 40. výročí popravy této neohrožené poslankyně, uspořádal Klub dr. Horákové a Konfederace politických vězňů vzpomínku před Kavárnou Letná v Praze 7. Za účasti pražského primátora bala třída Obránců míru přejmenována na třídu Milady Horákové.

Foto: Květa Venušová a spol.

Ve středu 27. června položila desítky Pražanů kytice u společného hrobu na hřbitově u strašnického krematoria, aby tak uctily památku dr. Horákové. K početnému shromáždění promluvil předseda Klubu dr. Horákové dr. Vladimír Šolc. Připomněl tragiku jejího nekompromisního boje za národní a sociální spravedlnost, a také krutost, s jakou se tehdejší režim vyrovnával s osobnostmi, které se svých demokratických ideálů odmítaly vzdát. Upomínkového setkání se také zúčastnil prezident Václav Havel.

Je zajímavé, že komunistické Rudé právo o pietním aktu sice uveřejnilo krátkou zprávičku Československé tiskové kanceláře, ale slova pana prezidenta necitovalo. Není divu, vždyť Václav Havel mimo jiné řekl: „Když se odehrával proces s p. Horákovou, bylo mi něco přes třináct let... Kdo nebyl zaslepen, věděl, že M. Horáková je národní obětí, věděl to dříve, než bylo dovoleno to říkat...“

R. Battěk vyloučen ze strany

Ústřední výbor čs. sociální demokracie vyloučil 22. června ze strany Rudolfa Battěka za to, že je činný v Klubu sociální demokracie Občanského fóra. Také další poslanec téhož Klubu, I. J. Konečný, byl ze strany vyloučen. Rudolf Battěk byl zvolen předsedou Sněmovny lidu Federálního shromáždění, což je významné postavení, takže si z vyloučení ze strany nemusí dělat starosti.

Vlna protestů proti Tisově glorifikaci

V Banovicích nad Bebravou v okrese Topolčanky byla na budově bývalého mužského učitelského ústavu odhalena pamětní deska Josefu Tisovi, který byl před válkou ředitelem ústavu. Autory textu na desce a desku věnovali bývalí abiturienti, kteří před desítkami let na ústavu studovali. Tisa na desce glorifikovali do té míry, že ho prohlásili za Svatoplukova nástupce.

Vznikla vřava protestů: Federální výbor čs. svazu bojovníků za svobodu a proti fašismu desku odsoudil jako urážku památky mnoha tisíc obětí protifašistického odboje; Ústřední svaz židovských náboženských obcí ve Slovenské republice vyjádřil „skličující smutek, politování a rozhořčení“ nad oslavou muže, za jehož vlády bylo přes 60 000 židů násilně vyvezeno do koncentračních táborů, kde většinou zahynuli; ve Sněmovně národů byla podána interpelace, adresovaná předsedovi federální vlády Mariánu Čalfovi, místopředsedovi Josefu Mikloškovi a federálnímu ministru vnitra Jánovi Langošovi, aby zjednali nápravu; protestovaly odbory, četné další organizace i jednotlivci.

Městský národní výbor v Banovicích na zasedání 12. července zjistil, že deska byla instalována bez povolení úřadů a nařídil, aby byla zahalena. Výbor zároveň požádal Slovenskou národní radu, aby zřídila zvláštní nezávislou komisi, která by přezkoumala rozporuplnou Tisovu osobu a přehodnotila text pamětní desky. Předsednictvo Slovenské národní rady vydalo prohlášení a text desky kritizovalo, zhodnotilo umístění desky s takovým textem za politicky nesprávné a nevhodné. Předsednictvo zřizuje nezávislou odbornou komisi pro posouzení dějin Slovenska a střední Evropy v letech 1938-1945. Slovenská národní rada zdůraznila, že je morální povinností všech občanů dnešního svobodného a demokratického Slovenska, aby se distancovali od genocidy židů za II. světové války, za kterou je politicky odpovědný dr. Josef Tito. Slovenská vláda téhož dne v prohlášení oznámila, že žádá odstranění Tisovy pamětní desky a že dává podnět k ustavení zvláštní komise pro objektivní posouzení vývoje Slovenska po roce 1938. „Odhalení desky škodí konstruktivnímu úsilí o autentickou federaci a nezdramé emoce poškozují upřímné úsilí o návrat našich dvou svobodných a demokratických národů do Evropy,“ uzavírá prohlášení.

OLGA FIERZOVÁ, dlouholetá spolupracovnice Přemysla Pittra, zemřela krátce před svými 90tými narozeninami 17. června v obci Afoltern am Albis u Curychu. Byla spoluzakladatelka Husova sboru Čechů a Slováků ve Švýcarsku a Milčova domu v Praze. S Přemyslem Pittrem po válce pečovala o děti z nacistických koncentráků, i o německé děti, které byly bez rodičů. Před šedesáti lety ji osud zavál i do Prahy, kterou si zamilovala a s níž do posledního dechu zůstala spjata. Ještě nedávno vydávala časopis Hovory s pisateli, v nichž uveřejňovala statě Přemysla Pittra, zejména jeho biblické úvahy. Zasloužila žena, čest její památce.

Albánský exodus do Prahy

Foto: dpa / ČTK

Evakuace téměř šesti tisíc Albánců, kteří se uchýlili na různá zahraniční zastupitelství v Tiraně — například jen na velvyslanectví Spolkové republiky Německo jich bylo přes tři tisíce — skončila v neděli 15. července, kdy posledních 76 uprchlíků, zdržujících se na misích Egypta a Turecka, přiletělo do Ankaru. Den předtím bylo 4500 utečenců přepraveno po moři do jihoitalského přístavu Brindisi. Odtud bylo zvláštními vlaky odvezeno přes tři tisíce osob do západního Německa, zbytek zůstává zatím v Itálii. Dalších pět set Albánců z francouzského velvyslanectví cestovalo přímo do Marseille. Menší skupinky přiletěly do Varšavy (56) a do Budapešti (44). Šesti žadatelům o azyl z jugoslávského velvyslanectví bylo dovoleno odjet do černohorského města Božaj. Pouze Čína vydala uprchlíky albánským úřadům.

V záplavě zpráv se už poněkud pozapomnělo na skutečnost, že Československu se problém utečenců podařilo vyřešit už o pět dnů

dříve. Po složitých jednáních, o nichž se ministr zahraničních věcí, Jiří Dienstbier, vyjádřil velmi zdrženlivě, aby neohrozil aktivity dalších zúčastněných států, mohlo být 51 žadatelů o azyl, skrývajících se na čs. velvyslanectví v Tiraně, v úterý 10. července přepraveno do Prahy letadlem, které prezident Václav Havel používá k oficiálním účelům. Ze skupiny, kterou tvořili mladí lidé ve věku od 20 do 25 let, jen dva chtějí zůstat v Československu. Ostatní by se rádi usídlili v dalších zemích, především ve Spojených státech a v Austrálii. Z letadla vystupovali s fotografiemi Václava Havla v rukou. Na otázky novinářů z obavy o další osud dalších uprchlíků a rodin doma neodpovídali. Jejich přilet do Prahy byl však na všech evropských televizích a referovaly o něm všechny noviny.

Je namístě zdůraznit skutečnost, že z Československa, odkud se donedávna rovněž utíkalo, se stala země, kde uprchlíci hledají a nacházejí ochranu. Uprchlíci nejen z Albánie.

Sokol s legitimací číslo jedna

Foto: Drahomíra Srbová

Prezident Václav Havel, Sokol s legitimací číslo jedna, mává z balkonu zámku v Lánech sokolským jednotám, které ho přišly pozdravit. Pan prezident si oblékl tilko, které mu ze letu v Paříži přinesli starosta Ústředí čs. sokolstva v zahraničí R. Fiala (vlevo) a starosta Čs. obce sokolské B. Petrák. Přítomna byla též poradkyně pana prezidenta Věra Čáslavská.

Václav Havel: Pravda zbavuje strachu

V rakouském Solnohradu byl 26. července dopoledne ve Festspielhausu zahájen 70. jubilejní hudební festival. Po úvodním projevu rakouského prezidenta Kurta Waldheima vystoupila Česká filharmonie pod taktovkou Václava Neumanna. Prezident Václav Havel, který přiletěl do Solnohradu z Bayreuthu, provázen západoněmeckým prezidentem Richardem von Weizsäckerem, byl slavnostním řečníkem a ve svém projevu prohlásil:

Vážení přítomní, v červnu byly v naší zemi první svobodné volby po dlouhých desetiletích. Po nich následovaly náročné dny sestavování nové koaliční vlády. 5. července jsem byl svobodně zvoleným parlamentem svobodně zvolen znovu československým prezidentem a krátce nato dostala nová vláda důvěru parlamentu. Těmito událostmi vyvrcholila jedna z nej-dramatičtějších etap naší novodobé historie. Totiž doba revolučního boření totalitního systému, doba vzrušení, rychlého rozhodování a bezpočtu improvizací, doba veskrze napínavá, ba téměř dobrodružná, nabitá událostmi i hektickou prací.

Trochu to všechno připomínalo zmatený, ale ve své podstatě nesmírně krásný sen. Trochu to byla vlastně pohádka. Pohádka se šťastným koncem. Vždyť tolik věcí nemuselo vyjít a nemuselo se podařit. Kráceli jsme po zcela neznámém terénu a nikdo z nás neměl jistotu, že se tento terén pod námi neproboří. Neprobořil se, všechno dopadlo relativně dobře. Nadešel čas, kdy byl opravdu důvod k radosti. Revoluce se všemi svými riziky je za námi, a před námi se otevírá perspektiva klidného budování demokratického státu. Lze si představit šťastnější okamžik v životě země, která tak dlouho trpěla pod totalitním systémem?

A přesně v tomto krásném historickém okamžiku se mi stala zvláštní věc. Když jsem po své volbě poprvé přišel do práce, zjistil jsem, že mám depresi. Byl jsem ve stavu jakéhosi hlubokého útlumu, cítil jsem se být zvláštně ochromen, či vnitřně vyprázdněn, zdálo se mi, že jsem náhle ztratil nápady i cíle, naděje, schopnosti i vůli, připadal jsem si splasklý, mdlý a bez fantazie. Ačkoliv ještě před několika dny jsem měl nesmírně moc práce, a pořád jsem něco nestíhal, teď jsem najednou nevěděl, co mám vlastně dělat. Tlak vzrušeného dění, který mne donedávna nutil k překvapivému množství výkonů, zmizel a já tu stál náhle bezradný, bez vnitřních motivů k čemukoli, vyčerpaný a téměř zbytečný. Byl to prapodivný pocit. Trochu by šel přirovnat ke kocovině po nějakém divokém lánu, trochu k probuzení z hezkého snu do ošklivé každodenní reality, trochu k šoku zamilovaného muže ze zrady jeho milované. Takto podivně jsem se necítil jen já. Týž pocit měli i četní mí spolupracovníci na pražském Hradě. Pochopili jsme, že skončila poezie a začala próza. Ze skončil karneval a nastal všední den. A vlastně až teprve teď nám došlo, kolik náročné a veskrze nevděčné práce je před námi a jak těžké bříme jsme na sebe vzali.

Divoký běh události jakoby nám do této chvíle nedovoloval poodstoupit. Zamyslet se. Zvážit, zda na úkoly, které jsme přijali stačíme. Byli jsme prostě vrženi do proudu a museli jsme plavat. A teprve teď jakoby nastala chvíle, kdy máme možnost si v celém rozsahu uvědomit tíhu osudu, který jsme si zvolili. Byl v tom stavu přítomen prvek náhlé a za dané situace zdánlivě zcela nelogické a bezdůvodné beznaděje. Kdesi v nejhlubší vrstvě tohoto pocitu byl vlastně obsažen strach. Strach, že jsme si toho vzali příliš, strach, že na své úkoly nebudeme stačit, strach z vlastní nedostatečnosti, tedy strach ze sebe samých.

Kdesi nehlouběji v tomto pocitu byl posléze zážitek absurdity. Zážitek, který by měl asi Sysifos, kdyby jeho balvan zůstal jednoho dne ležet na kopci a nekulil se zpět. Tedy zážitek Sysifa, nepřipraveného mentálně na to, že se mu jeho dílo může zdařit. Sysifa, jehož život ztratil svůj dosavadní smysl, a nový smysl ještě nezískal.

Když jsem byl asi před rokem poprvé předběžně dotázan, zda bych byl ochoten zahájit tento slavný festival krátkou přednáškou, nepočítal jsem s možností, že bych sem mohl přijet, nicméně rád jsem tuto nabídku přijal s tím, že sem svůj písemný příspěvek zašlu. Těšil jsem se, že v klidných vánočních dnech v klidu napíšu menší esej na téma strachu a pocitu ohrožení ve středoevropské literatuře. Historie mne však zaskočila a neumožnila mi v pohnutých měsících, které mám dnes za sebou, nalézt čas a soustředění k napsání plánované přednášky. A tak jsem doufal, že svůj úkol splním po volbách a po všem, co s nimi souvisí. Těšil jsem se na to opět. Neboť jsem si naplánoval, že krátkodobým návratem ke svému původnímu spisovatelskému povolání si sám pro sebe jaksi oddělím první revoluční fázi svého politického angažování od fáze druhé, klidnější a tak říkajíc, budovatelské.

Čas na psaní jsem si opravdu našel. Ale jaký to byl čas! Čas mé podivné politické kocoviny. Jestli jsem tedy poprvé byl zaskočen dějinami, podruhé jsem byl zaskočen sám sebou. Nebyl jsem prostě schopen nic napsat, cítil jsem se vy-

prázdňný, ochromený, neschopný. Je to velmi paradoxní. Chci psát o strachu a najednou mi to znemožnil strach. Strach z mého tématu, strach z psaní vůbec, strach z vlastní nedostatečnosti, strach ze sebe sama. A tak mi nezbylo, než se zkusit dotknout svého tématu také paradoxně. Popisem situace, která vedla k mé neschopnosti se ho dotknout. Není to nic nového. Většina spisovatelů píše vlastně tak trochu proto, aby do svého psaní odložila své vlastní zoufalství a tím

s různými obměnami tohoto strachu a tohoto pocitu prázdnoty. Lidé si v těchto zemích velmi těžce vybojovali vytouženou svobodu. Avšak v okamžiku, kdy ji získali, jako by ji byli najednou zaskočeni. Odvykli ji do té míry, že náhle nevědí, co s ní. Bojí se jí. Nevědí, čím ji naplnit. Onen Sysifovský boj za ni jakoby náhle za sebou zanechal prázdné místo. Život jakoby najednou ztrácel smysl.

Podobně lze v této části světa pozorovat příznaky nového strachu z budoucnosti. Na rozdíl od dob totality, kdy byla budoucnost sice ubohá, ale jistá, zdá se dnes být mnohým velmi nejistá. Jedno jediné, všudypřítomné sice, ale už známé ohrožení, kterým byl totalitní režim se svým útlakem, jako by bylo vystřídáno celým spek-

bludům. Pokouší-li se o to někdo, škodí sobě i svým spoluobčanům. Protože není plně svobodou tam, kde není dán průchod plně pravdě. Tak či onak jsme se tu provinili mnozí. Nemůže nám však být odpuštěno a nemůže být v našich duších mír, pokud se ke svému provinění aspoň nedoznáme. Doznání osvobozuje. Vim, jak mne samotného kdysi osvobodilo, když jsem v sobě našel sílu zreflektovat svůj chybný krok. Mám mnoho důvodů k tvrzení, že pravda člověka zbavuje strachu. Vždyť mnozí z nás, kteří jsme se pokoušeli v nedávných letech říkat v naší části Evropy navzdory všemu nahlas pravdu, si zachovali vnitřní nadhled, toleranci, schopnost rozumět bližnímu a odpouštět mu pocit míry veselou mysl jen proto, že to dělali. Jinak by si možná uzoufali.

Náš specifický středoevropský strach vedl už k mnohému neštěstí. Šlo by prokázat, že bezpočet lokálních konfliktů, ale i některé konflikty globální, mají svůj prapůvod v něm. Strach ma-

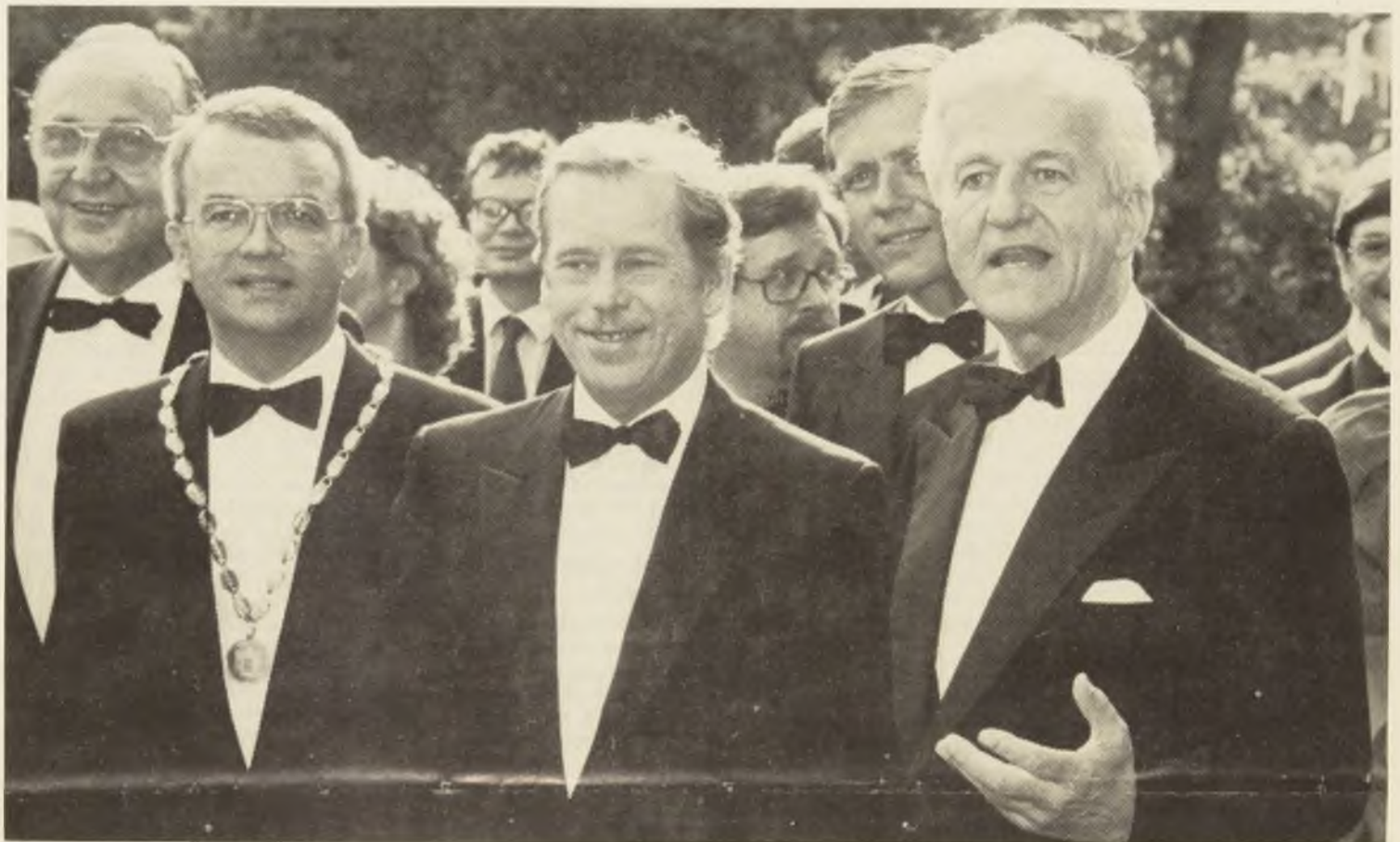

Foto: dpa/Claus Felix

Prezident Spolkové republiky Německo, Richard von Weizsäcker (vpravo) s prezidentem Václavem Havlem v Bayreuthu 25. července před zahájením 79. festivalu Richarda Wagnera. Na pořadu byla nově

nastudovaná romantická Wagnerova opera *Bludný Holanďan*. Hodiny před začátkem představení se za slunného počasí tísnily tisíce občanů, aby viděli příjezd vysoce postavených návštěvníků, Václav Havel byl vítán mimořádným potleskem.

ho přemohla. Snad je tím vysvětleno, proč tu tolik mluvím o sobě samotném. A snad z toho vyplývá, že to není z nějaké samolibé soběštednosti, ale prostě proto, že mi nic jiného nezbyvá. V žádném výčtu různých specifík středoevropské kultury a literatury nechybí jedno obzvláště důležité specifikum. Zesílená vnímavost pro ohrožení a zesílený smysl pro fenomen strachu. Je to víc než pochopitelné.

V prostoru, kde se tak složitě zauzlovaly dějiny, v prostoru kulturně, etnicky, sociálně i politicky tak složitě strukturovaném, v prostoru, kde obvykle vznikají i končí nejrušnější evropské katastrofy, musí být zákonitě ve zvýšené míře zakoušeny a reflektovány právě tyto dimenze lidského bytí. Heterogenost tohoto prostředí vysvětluje, myslím, dost jasně oba charakteristické póly jeho života a tím i jeho literatury. Na jedné straně jakási miniaturizace dějin do žánrovitě idylickosti, anekdotičnosti až do folkloristického kultu lokality a lokálnosti, na druhé straně obsedantní a často až děsivě předvídaté obavy z ohrožení takzvaným „velkým historickým děním“. Jakási žoviální sousedskost tu má zákonitě svůj protějšek v různých druzích fanatismů a nacionalismů, pramenících právě z tohoto vypjatého strachu z dějin. Trvale ohrožované národy, či etika tu trvale cítí své ohrožení a zároveň se proti němu trvale brání nacionalním, či přímo nacionalistickým sebezdravňováním. Etnika, která se tu vlastně nikdy nemohla v klidu a svobodně politicky rozvinout, tu trvale bojuje za svou identitu, mimo jiné tím, že trvale reflektuje vlastní jinakost a citlivě vnímá ohrožení, kterým je pro ni jinakost druhých. Domnívám se, že i ten druh strachu, který jsem tu před chvílí popisoval u sebe, je pro středoevropský duchovní svět přiznačný anebo aspoň na jeho pozadí srozumitelný. Rozhodně si lze jen těžko představit, že by třeba v Anglii, Francii nebo Americe mohl mít někdo depresi ze svého politického vítězství. Ve střední Evropě mi to připadá naopak docela pochopitelné a přirozené. Ostatně onen zážitek kocoviny prázdnoty tu není dnes zdaleka jen zážitkem mým. A tím méně onen zvláštní strach.

Seukávám se poměrně často nejen v Československu, ale i v ostatních zemích střední a východní Evropy, které se zbavily totalitního systému,

trem nových a neznámých, či dávno zapomenutých ohrožení. Od nebezpečí nacionálních konfliktů přes nebezpečí ztráty sociálních jistot, až po nebezpečí totální vlády konzumu, komerce a peněz. Uměli jsme velmi dobře být pronásledováni a prohrávat. Proto jsme možná dnes tak rozpačití ze svých vítězství a tak zaskočení tím, že nás nikdo nepronásleduje. Tu a tam se setkávám dokonce s náznaky nostalgického stesku po dobách, kdy měl život sice jen velmi úzké řečiště, ale břehy tohoto řečiště byly zato všem zřejmé. Dnes nevíme, kde vlastně tyto břehy leží a jsme tím lehce šokováni. Jsme jako vězni, kteří uvykli vězení a propuštění z něčeho nic na vytouženou svobodu, nevědí, jak s ní naložit a jsou zoufalí z toho, že se musí neustále nějak rozhodovat.

Opakuji, že sociálně existenciální situace, kterou jsem tu ilustroval na sobě samém, a kterou v různých podobách pozoruji i u svých spoluobčanů, je podle mého názoru situací po výtece středoevropskou. Její nesčetné paralely, literaturou vyjádřené, můžeme najít i v naší, nepřilíš vzdálené minulosti, například v atmosféře po první i po druhé světové válce. Zdá se zkrátka, že jsme tu jaksi osudově předurčení k tomu, abychom se častěji než jiní a mnohdy i ve zdánlivě velmi nečekaných situacích báli.

Strach z dějin u nás nebývá jen strachem z budoucnosti, ale i strachem z minulosti. Rekl bych dokonce, že se tu tyto dva strachy navzájem podmiňují. Kdo se bojí toho, co bude, bojí se obvykle také pohlédnout do tváře tomu, co bylo. A kdo se bojí podívat se do tváře vlastní minulosti, musí se nutně bát toho, co bude. Přilíš často v tomto koutě světa strach z jedné lži rodí jen lež jinou, pošetile doufající, že jako záchrana od té první, je záchranou od lži vůbec.

Jenomže lež nás nemůže nikdy zachránit od lži. Tak jako nás v Československu od ničeho nezachránila stalinská lež o socialistickém ráji na zemi, nezachránil nás ani lež o Hitlerově rasistickém spojení jako údajném dědici dávného knížecího trůnu.

Falšovatelé historie svobodu národa nezachraňují, ale ohrožují. Domnění, že lze bez-trestně proklídkovat historii a přepsat si vlastní životopis, patří k tradičním středoevropským

lých duší ze sebe samých a ze světa tu vedl mnohokrát k násilí, brutalitě, fanatické nenávisti.

Strach ale není jen stavem zkázonosným. Strach z vlastní neschopnosti v nás přece může probouzet nové schopnosti. Strach z Boha nebo vlastního svědomí v nás může probouzet odvalu, strach z toho, že neobstojíme, může být tím nejlepším motorem naší touhy obstát. Strach ze svobody může být přesně tím, co nás nakonec naučí svou svobodu opravdu kvalitně naplňovat. A strach z budoucnosti může být přesně tím, co nás donutí udělat vše proto, aby byla budoucnost lepší. Čím citlivěji někdo vnímá různá ohrožení, tím lepším garantem obrany proti nim může být. Ostatně vždycky jsem si myslel, že pocit životní prázdnoty a ztráty životního smyslu, je v podstatě jen výzvou k hledání nového obsahu a smyslu vlastní existence a práce. Anebo to snad nebývájí právě okamžiky nejhlubších pochybností, kdy se rodí nové jistoty? Kdo ví, jestli beznaděj není tou nejvlastnější živnou půdou skutečné lidské naděje a jestli bez zážitku absurdity světa by vůbec bylo možné v něm tušit, hledat a nalézat smysl. Navzdory tomu, že jsem tak nestátnicky mluvil o chvílích beznaděje, končím tedy velmi konstruktivně. Totiž výzvou ke všem nám, Středoevropanům, abychom se pokusili čelit svým tradičním strachům tím, že budeme soustavně odstraňovat všechny možné důvody k nim. A že se pokusíme rychle a společně budovat ve střední Evropě takový systém vzájemných politických, hospodářských a kulturních vazeb, který postupně a s konečnou platností odstraní všechny potenciální ohrožení, skrytá v naší společné budoucnosti a tím i všechny důvody k našim možným strachům. Pokusme se, v tomto tak těžce zkoušeném prostoru, zbavit se konečně nejen svého strachu ze lži, ale i svého strachu z pravdy. Podívejme se konečně zpřímá, klidně a upřeně do tváře sami sobě, své minulosti, současnosti i budoucnosti. Z jejich dvojmyslnosti vybědme jen tehdy, když ji pochopíme. Zkusme vytěžit ze dna našich pochybností, našeho strachu a našeho zoufalství, zmka nového evropského sebevědomí, sebevědomí těch, kdo se nebojí hledět za horizont svého osobního nebo skupinového zájmu i za horizont této chvíle. Děkuji za pozornost.

Postrádáte-li kld, lesy, vodu, čistý vzduch, navštivte nás. Nabízíme Vám českou kuchyni, ubytování v útulných pokojích se snídaní za 20 DM

Týden dovolené s plnou penzí za 259 DM
Vikend pátek - neděle 80 DM s plnou penzí
Na Vaši návštěvu se těší a zve

Jaroslav Holub
Gaststätte „Zum Hirsch“
Arolser Str.17, 3538 Marsberg-Canstein
Tel.: 02993/615

ČESKÉ A SLOVENSKÉ KNIHY

vydané v ČSR i v exilu, gramodesky, reprodukce a další Vám obstará **Zásilková služba knih:**

Mirka Vychytil, Postfach 102336,
D-6000 Frankfurt/M.- Napište si o seznamy.

Ve Vašich finančních záležitostech zdarma
poradí nezávislý finanční poradce
Máte-li zájem o
— ušetření určité částky měsíčně díky využití státních dotací, daňových úlev atd.,
— výnosné uložky kapitálu v zahraničí;
— koupi nebo stavbu nemovitosti;
— zabezpečení svého stáří,
— informace o nemocenské reformě;
— prověření a srovnání Vašich pojistek.

pak se obraťte na
Vlastimír Broda

Konrad-Adenauer Str. 7, 5000 KÖLN 90
Tel.: 02203/33293 nebo na kancelář (německy)
RVP—Finanzdienstleistungen, Paulstr. 21, 5300
Bonn 1; tel.: 0228/656981-3

V malebné předalpské krajině
ALPENGASTHOF RABENKOPF
(8113 Ried bei Kochel am See, tel. 08857/208)
má pro hosty moderní, hotelové ubytování s výbornou restaurací, s videňskou a českou kuchyní (oceněnou odbornými časopisy).
Možnosti horolezeckých a lyžařských tur, výletů a rybaření. Vhodné prostředí pro prázdninový pobyt na zdravém vzduchu.
Jen 65 km, od středů Mnichova, 20 km od Garmisch-Partenkirchenu.

Vyzádejte si nabídku, rádi posloužíme.

Český pension „Praha“

v malebném prostředí Bavorského lesa
zve krajany z celého světa
k prožití příjemné dovolené.
D-8490 Cham, Ludwigstr. 11, Postf. 1465
Cena od 25,- DM Tel.: 09971-40158

Krajané v celém světě: V pojištění, v podnikání, financování, půjčkách, prodeji a koupi lékařských praxí a jiných firem, Vám neutrální poradí

AGENTUR PAZDERA

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich
Tel.: CH: 01 932 32 22; BRD: 00411-932 32 22
Provoz 24 hod. denně, o nedělích i svátcích

Opět v prodeji domy ve Španělsku od 60.000 sFr.

Zajistíme financování na 50 procent ceny, výborná možnost celoročního podnájmu.

AGENTUR PAZDERA, Kreuzplatz 20,
CH-8008 Zürich, Švýcarsko
tel.: 00411-932 32 22

ANTIKVÁRNÍ I NOVÉ ČESKÉ KNIHY

PRODÁVÁ A KUPUJE

Alois Čížek

37, Avenue Joseph Segretlin,
F - 93220 GAGNY, TI. /143-88-24-68
France

Víte, že češtinu je možno zvolit místo jiného povinného cizího jazyka jako **maturitní předmět**?
Děje se tak v rámci ministerského výnosu o přesídlených žácích z východoevropských zemí, takže Bafo a garanční fond jsou možné.

Adresa školy s internetem:

Dietrich Bonhoeffer-Gymnasium,
Postfach 780, 4010 Hilden, tel. 02103/49900.

První business school v Československu
přijímá postgraduální studenty.

Mezinárodní ústav. řízení T. G. Masaryka
Pošt. schránka 25
Frenštát pod Radhoštěm

Zn.: „Stáří“ č. 17-VII-90 — Prodám sbírku 15ti obrazů čs. malířů 19-20. stol., vč. Toman. Slovník čs. výt. umělců. Jen v celku a kvalifikovanému zájemci.

Zn.: „Bratislava — Vajnory“ č. 18-VII-90 — Prodám vilu (hrubá stavba), 7-8 izieb (250 čtver. metrov). Pozemok s vinohradom 900 čtver. metrov.

Novinky z čs. armády

Čs. armáda napravuje hříchy, kterého se dopustila na stovkách důstojníků, jež v minulých letech z politických důvodů propustila. Na 450 důstojníků se již navrátilo do aktivní služby, žádosti několika set dalších, kteří rovněž chtějí být reaktivováni, se posuzují na ministerstvu národní obrany. Nepochybně i mnozí z nich se vrátí.

Česká republika navazuje styky s Bavorskem

Předseda vlády České republiky Petr Pithart se třemi ministry přijel 11. července na oficiální návštěvu Bavorska, kde byl přijat se všemi pocety, červeným kobercem a čestnou stráží a především — jak řekl novinářům po skončení návštěvy — upřímnou snahou vyjít České republice co nejvíc vstříc. Ministerský předseda Pithart jednal s několika bavorskými ministry a rozhovorům, ač podle protokolu nemusel, byl přítomen i bavorský ministerský předseda Max Streibl. Na závěr druhého dne před oficiální večeří podepsali ministerští předsedové protokol o užší spolupráci mezi Bavorskem a Českou republikou, v němž obě vlády oznamují, že se vytvoří pracovní skupina, která se bude zabývat vzájemnými hospodářskými a kulturními vztahy, spoluprací v dopravě a v ochraně životního prostředí. Má se vytvořit společný národní park na Šumavě, uskuteční se výměna odborníků na jadernou energetiku, životní prostředí, při vzdělávání

femesníků a drobných a středních podnikatelů, dojde i na výměnu studentů a učitelů. Hosté z Čech si prohlédli nové mnichovské letiště a jadernou elektrárnu v Landsbutu. Ministerský předseda Pithart se též setkal s delegací Sudetoněmeckého krajanského sdružení — byl to první oficiální styk české vlády s tímto sdružením.

Proč s Bavorskem jako první země navazuje Česká republika styk, vysvětlil Petr Pithart poukazem na dějiny: přes Bavorsko přicházelo do Čech to nejdůležitější, sůl a křesťanství. „Naše cesta zpátky do Evropy bude nejschůdnější právě tudy,“ řekl Pithart.

Že nedošlo jenom ke sblížení oficiálnímu, ale i osobnímu, prozradil ministerský předseda Streibl, když se pochlubil, že si s kolegou Pithartem domluví pěší túru někde na Šumavě v oblasti Třístoličnicku, ale až na podzim, až bude chladnější.

Stíny na čs. obchodu s NDR

Českoslovenští občané, alespoň jejich většina, přejí obyvatelům východního Německa měnovou unií se Spolkovou republikou Německo, ale náhle s hrůzou zjišťují, že toto spojení má neblahý dopad na československou ekonomiku. Obchodní výměna mezi východním Německem a Československem se dostala do slepé uličky. Podle informací z čs. ministerstva zahraničního obchodu se velice zhoršila platební bilance mezi východním Německem a Československem v náš neprospěch. Doposud nebyly uzavřeny smlouvy na vývoz čs. zboží v hodnotě 175 milionů rublů, jehož dodávky byly dohodnuty podpisem ročního protokolu o obchodní výměně.

Dalších 230 milionů rublů je hodnota objednávky, které východoněmecké podniky již zrušily nebo tak hodlají učinit. Přibližně stejná mezera vzniká tím, že vý-

chodní Německo nevyčerpává finanční prostředky na turistiku v částce 3,5 miliardy korun, za něž Československo už odebralo východoněmecké výrobky. Bude-li takový vývoj pokračovat, může pasivní saldo Československa vůči východnímu Německu činit koncem roku až 800 milionů rublů.

Bez zajímavosti jistě není ani informace z Vysokých Tater, že celkem východoněmecké cestovní kanceláře odřekly 3500 noclehů, zatím jen Interhotelům Tatry ve Starém Smokovci. Při tom východoněmeckí turisté vždy tvořili velkou část návštěvníků Tater. Letecká společnost Interflug zrušila své pravidelné lety do Popradu. Předpokládalo se, že turisty z východního Německa nahradí valutoví cizinci ze západní Evropy, ale toužebně očekávaný příliv těchto západních turistů se až do poloviny července bohužel nedostavil.

Nezaměstnanost v Čechách

Ministerstvo sociálních věcí České republiky vydalo zprávu o stavu nezaměstnanosti k 30. červnu. Toho dne počet uchazečů o práci dosáhl počtu 6 809 lidí (oproti poslednímu květnu o 2 318 víc). Kraje se podílely na červnovém počtu takto: Praha 911 nezaměstnaných, Středočeský 556, Jihočeský 456, Západočeský 568, Severočeský 415, Východočeský 461, Jihomoravský 952, Severomoravský 2490. Příspěvek (podpora v nezaměstnanosti) koncem června dostávalo 2 701 nezaměstnaných, tedy zdaleka ne všichni uchazeči o práci. Z celkového počtu 6 809 nezaměstnaných připadl na dělníky počet 4 045, na ostatní kategorie pracujících 2 764.

Oznámená čísla jsou poměrně malá a mohla by být ještě menší, jestliže má povšechnou platnost situace, jak se jeví například v Chomutově. Tamější Okresní národní výbor vyplácí od začátku roku příspěvek 36 nezaměstnaným, kteří raději chodí pro podporu, než by nastoupili práci v některém z víc než 800 míst pro muže a 250 pro ženy. Přes tisíc volných míst, ale 36 lidí pobírá podporu v nezaměstnanosti.

Celková situace se zhorší, protože školy opouští a na pracovní trh přichází 25 000 vysokoškoláků a 45 000 středoškoláků. Dalo by se předpokládat, že podniky o ně budou mít zájem, ale není tomu tak. Podniky dávají přednost uchazečům s dlouhou praxí. Z těch, kteří právě opustili školy a nemají zkušenosti, se umístí asi čtvrtina. Očekávalo se, že budou nabízet práci soukromí podnikatelé, ale ti se

víc spoléhají na rodinné příslušníky a zájemce o práci z jiných řad přijímají v zanedbatelném počtu.

Česká vláda si je vědoma situace a od 1. srpna zavede úřady práce, služby zaměstnanosti, které budou zprostředkovávat zaměstnání, pomáhat při requalifikaci a vzhledem ke kritickému stavu absolventů vysokých a středních škol, pomáhat především jim. Snahou ministerstva je zabezpečit úplnou zaměstnanost.

Středisko amerického pohostinství v Praze

V den amerického státního svátku, 4. července, bylo v Praze za Staroměstskou radnicí (Malé náměstí číslo 14) otevřeno Středisko amerického pohostinství, nevýdělečný podnik, který bude poskytovat zájemcům informace o Praze a Československu, především turistické, ale je tam možnost i psát na stroji, pořizovat a rozmnožovat kopie a užít telefaxového přístroje. Budou se tam vyřizovat i vzkazy. Středisko podporuje Národní výbor hlavního města a několik amerických obchodníků. O návštěvníky pečují několik amerických studentů, jimž pomáhají anglicky mluvící čeští studenti a studentky. Středisko bude v provozu až do konce září. Přišlo jako na zavolanou: v této letní sezóně se v Praze očekává na sto tisíc turistů.

RESTAURANT HIRSCHGARTEN

Návštěva jedné z nejkrásnějších výletních restaurací zůstane pro Vás zážitkem

K naší staročeské a myslivecké kuchyni

točíme pizeňské a budějovické pivo

Velká terasa s výhledem
na jelení zahradu a minigolf
Salonky od 10-70 osob
pro rodinné slavnosti a hostiny.
Otevřeno denně kromě pondělí
od 11.00-23.00.

Na Vaši návštěvu se těší

Rodina Koubova
Elisabethenschneise
6380 Bad Homburg / Dornholzhäusen
Tel.: 06172 - 33525

V SAMÉM SRDCI SAN FRANCISCA

Restaurant

685 Sutter/Taylor

(415) 441-5678

Situace choroby AIDS v Čechách

V San Franciscu se koncem června konala šestá mezinárodní konference o chorobě aids. Přes sto států na ni vyslalo delegáty, jichž počet přesahoval 14 000 lidí. Byl to obrovský mezinárodní štáb vědců, lékařů, lékařenských odborníků, výzkumníků, zdravotníků, sociálních pracovníků a ba i nešťastníků, nemocí aids postižených. Jestli na konferenci přijeli v naději, že uslyší zprávy o možnosti úspěšné léčby, byli zklamáni. Přes obrovité úsilí nalézt lék proti aids se zatím nepodařilo.

Na konferenci 21. června promluvil český lékař dr. Ladislav Machala z Prahy. Podal zprávu o situaci aids v Čechách (poměry na Slovensku nezná). Řekl, že je známo jenom sto Čechů, kteří jsou nemocní nebo nakaženi virem aids a jsou to většinou homosexuálové. Dr. Machala připustil, že počet chorých je možná větší, protože skutečný rozsah ochotnění se nedá zjistit. Lidé se bojí dát se vyšetřit. Je to pozůstatek po minulém vládním režimu, který známé nositele viru aids postihoval přísnými opatřeními. Byli povinni hlásit úřadům každou změnu adresy, změnu povolání, změnu sexuálního společníka. Museli se pravidelně podrobovat lékařskému vyšetření u úředně stanoveného lékaře. Neuposlechnutí se považovalo za zločin úmyslného rozšiřování nakažlivé choroby a trestalo se až pěti lety vězení.

Dr. Machala uvedl, že jeden mladý homosexuál, který se přiznal k pohlavnímu styku s jiným partnerem, než který mu byl povolen, byl odsouzen k nejvyššímu trestu. Odseděl si jedenáct měsíců než byl po listopadové revoluci propuštěn.

Ačkoliv se zákon už neuplatňuje a od dubna se zavedlo anonymní vyšetřování na aids, lidé se stále bojí dát se vyšetřit. Až do nynějška bylo vyšetřeno asi sto lidí a u všech se shledalo, že jsou zdraví. Dr. Machala však nepovažuje nález za spolehlivý, částečně už proto ne, že většina laboratoří nemá správné zkoušecí zařízení.

Potrvá nějakou dobu, než si lidé uvědomí, že se mohou dát vyšetřit bez obav, že je postihnou přísná opatření. Další příčinou, proč nelze zjistit, jak je problém aids v Československu vážný, je nevědomost zdravotnického personálu a veřejnosti. V celých Čechách jsou jen čtyři odborníci (tři z nich mohli přijet na konferenci v San Franciscu, protože jim cestu financovali američtí odborníci). Dr. Machala dále uvedl, že Československo nemá výchovný program ani pro lékaře, ani pro ošetřovatelky. Lékaři nemají přístup k k západní odborné literatuře.

Poněkud snad pomůže soukromá iniciativa pražských homosexuálů, skupina, která si říká SAP (Společnost Aids Pomoc). Vydala o chorobě letáky, rozšířila je a snaží se zřídit telefonickou poradnu.

Dr. Machala má na starosti speciální osmičlennou jednotku aids v nemocnici na Bulovce. Je to jediné takové zařízení v českých zemích. Lidé mimo Prahu mohou jít na oddělení nakažlivých nemocí v místních nemocnicích, ale většina lékařů ví o aids málo a posílá pacienty dál do Prahy. Doposud to není problém, protože počet lidí s příznaky aids je poměrně malý, ale situace se asi zhorší. Ale i malý počet nemocných na aids začíná rozdělovat mínění lékařů. Jednotka na aids stojí ročně na Bulovce právě tolik, jako celá klinika infekčních chorob, která má 400 lůžek. Někteří lékaři se domnívají, že se mrhá penězi na lidi, kteří nemají naději na vyléčení a že skrovné finanční prostředky by se daly lépe využít na zařízení, která by zachraňovala životy. Dr. Machala chce pro své pacienty udělat maximum, ale názor jiných lékařů je něco, co také on musí vzít do úvahy.

V SRPNU ČESKÉ SLOVO NEVYJDE—PŘEJEME
VÁM PŘÍJEMNOU DOVOLENOU—NASHLEDANOU

BRAVO MARTINO

NÁVRAT M. NAVRÁTILOVÉ NA WIMBLEDONSKÝ TRŮN

Sobota, 7. červenec, bude bezpochyby patřit k nejšťastnějším dnům mé téměř čtyřicetileté novinářské činnosti. Proč? To, co už stovky žurnalistů, rozhlasových a televizních komentátorů považovaly za utopii a v seč jsem já osobně nepřestal věřit, se stalo skutečností. Martina Navrátilová po dvou neúspěšných letech na „posvátné“ wimbledonské trávě vyhrála znovu dámskou dvouhru tohoto neoficiálního tenisového mistrovství světa, když ve finále zdolala 26letou, tedy o sedm let mladší černou Američanku Zinu Garrisonovou za 75 minut ve dvou setech 6:4 a 6:1 a získala tak podeváté wimbledonské prvenství. Až dosud se Martina spolu s Američankou Helen Wills-Moodyovou dělila s osmi prvenstvími o tento jakýsi „světový rekord“, od první červencové soboty je však už sama wimbledonskou královnou, nejlepší tenistkou historie. A je dosti nepravděpodobné, že by ji v nejbližších desetiletích mohl někdo překonat.

Martina (které bude 18. října už 34 let) neměla na letošním wimbledonském turnaji vážnější konkurenci: po šesti zápasech, v nichž neztratila jediný set (v semifinále porazila atraktivní Argentinku Gabrielu Sabatiniovou 6:3 a 6:4), vyhrála na Ústředním dvorci Mekky tenistů a tenistek naprosto zaslouženě i finále. Měla skvělá obě podání, výborné returny, kterými likvidovala servisy soupeřky, nádherné prohozy, perfektní voleje, prostě přemožitelka Jugoslávky Moniky Selešové a Němky Steffi Gráfové. Američanka Zina Garrisonová byla bez jakékoliv šance na úspěch.

Jak finálové utkání Martiny Navrátilové se Zinou Garrisonovou probíhalo? Martina protrhla podání své soupeřky už ve třetím gamu a vedla 2:1, pak obě hráčky vyhrávaly svá podání a první set vyzněl 6:4. Rovněž ve druhé sadě se Martině podařilo „prolomit“ servis Garrisonové už ve třetí hře. Tentokrát však tento úspěch opakovala i v pátém gamu: vedla 4:1, aby pak svým podáním zvýšila na 5:1. V sedmé hře — a jak se ukázalo poslední — servirovala soupeřka: rozhodla však pro sebe pouze jeden míček. Martina měla dva „mečboly“, hned však ten první proměnila.

Statistiky říkají, že to bylo 18. vítězství Martiny Navrátilové ve dvouhře grandslamového turnaje a celkově (i s úspěchy v dámské i smíšené čtyřhře) 53. triumf a 99. vítězný zápas na wimbledonské trávě. Tentokrát za něj inkasovala 340.000 dolarů a zvýšila tak své oficiální příjmy na 16.244.197 dolarů, což je rekord rekordů.

Do finále Wimbledonu se letos Martina Navrátilová probíjela už pojeďená: devětkrát závěrečné utkání vyhrála (1978, 1979, 1982 až 1987 a 1990), pouze (především svou nervozitou) v letech 1988 a 1989 podlehla zcela zbytečně ve třech setech Němce Steffi Gráfové. Mezinárodní „otevřená mistrovství Spojených států“ v New Yorku vyhrála Martina čtyřikrát (1983, 1984, 1986 a 1987), třikrát dominovala na australských přeborech v Melbourne (1981, 1983 a 1985) a dvakrát na pařížské antuce (1982 a 1984).

Lendlův zbytečný teatř s australskou přípravou na Wimbledon

Ivan Lendl, který už vyhrál tři ze čtyř grandslamových turnajů (třikrát mezinárodní mistrovství Francie v Paříži, třikrát „otevřené přebory USA“ v New Yorku a dvakrát australské mistrovství v Melbourne), sni už po několika sezón o triumfu ve Wimbledonu. Ačkoli se letos na toto „neoficiální mistrovství světa“ důkladně připravoval na travnatém povrchu v australském Salamander Bay, ani tentokrát neuspěl. Prohrál už v semifinále po velice trapném výkonu se Švédem Stefanem Edbergem ve třech setech 3:6, 6:7 a 2:6, když si jeho soupeř dělal na kurtě prakticky co chtěl. Ivan měl tentokrát velmi slabé první podání, špatné voleje, nedostatečné returny, prostě byl to obraz bíd a utrpení. Lze se jen ptát: „Jakou cenu to vůbec mělo, že kvůli letošnímu Wimbledonu nestartoval na mezinárodních přeborech Francie v Paříži a na několika dalších turnajích? Proč se dělal tak velký „humbuk“ s jeho australskou přípravou? Odborníci tvrdili, že je už na travnatém povrchu kurtu jako doma, kdo ho může ve Wimbledonu porazit? V generálce na Wimbledon deklasoval sice Lendl ve dvou sadách Němce Borise Beckera, ale už jeho první zápasy naznačily, že jak vkročí na wimbledonský trávník, jako by zapomněl hrát tenis. Vrchol se dostavil v pátek 6. července, kdy byl svým švédským rivalem úplně deklasován.

Statistiky říkají, že od roku 1979 to byl už jedenáctý start Ivana Lendla ve Wimbledonu, kde nehrál pouze v r. 1982. Z toho dvakrát vypadl Lendl už v úvodním kole, jednou ve třetím, jednou v osmifinále, popáté v semifinále a dvakrát prohrál v závěrečném utkání (s Australanem Patem Cashem, respektive s Němcem Borisem Beckerem).

Skvělý dámský debl

V dámské čtyřhře obhájila ve Wimbledonu své prvenství čs. dvojice Jana Novotná — Helena Suková, která neměla v soutěži váž-

Foto DPA

Martina Navrátilová s wimbledonskou trofejí

nější konkurenci, aby vyhrála suverénně i finále nad Australankami Jordanovou se Smyslievou ve dvou setech 6:3 a 6:4. Jana Novotná měla spolu s Američanem Jimmem Pughem obhajovat i wimbledonský primát ve smíšené čtyřhře, prohráli však dosti nešťastně už v semifinále s pozdějším vítězným americkým tandemem Garrisonová-Leach 6:7 (10:12) a 6:7 (4:7).

Z nadějných čs. reprezentantů si i na tomto neoficiálním mistrovství světa vedla nejlépe Andrea Strnadová, která se stala opět vítězkou „wimbledonské juniorky“. Spolu s přítelkyní Karinou Habšudovou dominovaly v juniorské čtyřhře Wimbledonu, když v závěrečném utkání porazily Australanky Prattovou se Sharperovou 6:3 a 6:2.

SRN „Penaltový mistr světa“

Na Olympijském stadionu v Římě skončilo v neděli 8. července 14. mistrovství světa v kopané, které bylo podle názoru většiny odborníků nejhorším šampionátem v šedesátileté historii vůbec. Soutěž sice oživilo mužstvo Kamerunu, které předvádělo útočný fotbal (nešťastně však prohrálo ve čtvrtfinále v nastaveném čase 2:3 s Anglií), jinak však branky byly ve vyřazovací části tohoto vrcholného světového podniku „úzkoprofilovým zbožím“. Fotbalovou techniku zastínily boje a dramatičnost a tak ve čtyřech klíčových zápasech (z toho v obou semifinálních utkáních) padlo rozhodnutí o postupujícím až při střelení pokutových kopů, které byly nutné po té, kdy i po prodloužení dvakrát patnáct minut skončily zápasy nerozhodně. Daleko nejslabší úroveň mělo závěrečné utkání Spol-

kové republiky Německo s Argentinou, které Němci vyhráli 1:0, gólem z pokutového kopu (který žádnou penaltou nebyl!) a stali se po třetí v historii mistry světa. Německé mužstvo mělo sice v poli velkou převahu, nebylo však schopno až do 85. minuty překonat elastickou obranu Jihoameričanů. Když však už hlediště římského Olympijského stadionu očekávalo, že dojde k prodloužení, došlo k velkému skandálu. Při jednom útoku „nafilmoval“ Němec Völler v trestném území Argentinců, že byl faulován, a velmi slabý a neschopný mexický rozhodčí Edgaro Codesal Mendez (který už předtím vyloučil Argentince Monzonu a v závěru i Dezottiho a tak jihoamerický tým dohrával o devíti lidech) ukázal na značku pokutového kopu. A ten Brehme proměnil pět minut před koncem utkání ve vítěznou branku, která rozhodla o světovém prvenství Spolkové republiky Německo. Bylo to nefair, což přiznal nejen šéf týmu SRN Franz Beckenbauer, ale i celá řada prominentních západoněmeckých sportovců. Např. několikanásobný olympijský vítěz v plavání Michael Gross, který novinářům řekl: „Opravdovou radost z tohoto titulu mistra světa našich fotbalistů mít nemohu. Stát se světovým přeborníkem díky penaltě, nařízené mexickým rozhodčím naprosto nespravedlivě za teatér Vollera v trestném území soupeře pět minut před koncem finále, není žádným uměním. Navíc Německo vyhrálo i proto, že soupeř byl ještě horší. Jestliže Voller má vůbec nějaké svědomí, pak ho celý život musí pronásledovat myšlenka, že tu sehrál divadlo, předstíral faul, a jen tak se SRN mohla stát mistrem světa.“ A na závěr ještě alespoň jeden ze stovek citátů z tisku. Tak například vídeňský deník Die Presse napsal: „Voller svým předstíráním faulu udělal z Německa mistra světa. Ženský doktor Mexičan Codesal Mendez svou pro Německo nejkrásnější chybou, jaké se kdy dopustil, dopomohl Beckenbauerově mužstvu ke světovému prvenství.“

Úspěšný start čs. fotbalistů na „ITALIA '90“

Na mistrovství světa v Itálii si čs. národní mužstvo vedlo nad očekávání skvěle, když po vítězstvích nad USA 5:1, Rakouskem 1:0, nic už neříkající prohře s Itálií 0:2 a triumfu nad Kostarikou 4:1, postoupilo po 28 letech opět do čtvrtfinále tohoto vrcholného světového podniku fotbalistů. S výjimkou duelu se squadrou azzurrou, předváděli naši fotbalisté technicky dobrou kopanou, s pěknou kombinací, především však fotbal útočný, o čemž svědčí i to, že patřili střelecky k neúspěšnějším týmům. Zásluhu na tom měl především Spartán Tomáš Skuhravý (7. září mu bude 25 let), který diváky udivil svým krásnými góly hlavou a s pěti brankami skončil na 2. místě střelecké tabulky světového šampionátu. Ještě před zpáteční cestou do Československa podepsal smlouvu v prvotnígovém FC Janov, který za něho musí zaplatit tři milióny dolarů, což je nejvyšší částka za přestup čs. fotbalisty.

Vítězné tažení Českoslováků na mistrovství světa v Itálii zastavili fotbalisté Spolkové republiky Německo, kteří na stadionu Giuseppe Meazzy v Miláně zvítězili gólem z pokutového kopu proměněného Lotharem Matthausem z Inter Milána 1:0. A přestože — jak ostatně prohlásil i trenér dr. Jozef Vengloš — čs. mužstvo mělo tentokrát problémy s rozehrávkou ve středu hřiště a nebylo tak homogenní jako v předcházejících zápasech — mohlo zdotat i tuto překážku. Proč se však tak nestalo? I když jistě není populární svalovat vinu na rozhodčího, Rakušan Helmut Kohl čs. mužstvo poškozoval na běžícím pásu. Když si na to po zápase stěžovali čs. fotbalisté, dostali v německém tisku nehoráznou odpověď redaktora západoněmecké tiskové sportovní služby

SID Gunthera Borka, který napsal: „Švejkové se cítí verkohli.“ Pro nás podstatná jsou však slova nestranného pozorovatele zápasu, redaktora španělského deníku El Diario: „Německo využilo vlivu „kancléře Kohla“. Sjednocení Německa s Rakouskem není sice v současné době možné, přesto „kancléř“ na hřišti po celý zápas čs. fotbalisty poškozoval.“ Škoda. Podle mého názoru bylo nesmyslné, aby utkání ČSFR — SRN řídil „pokrevní příbuzný“ z Rakouska. Pan Helmut Kohl pochází ze Salcburku a jak kdysi prohlásil „cítí se více Němec než Rakušan“. A tak bych býval mohl tento zápas řídit třeba já, a myslím si, že bych Němce určitě víc nepoškodil, než on poškodil naše fotbalisty. Zatímco „přehlížel“ celou řadu záluďných zákroků Němců, odpískal čs. fotbalistům každý sebezmenší přestupek. Ne, nebylo to od funkcionářů FIFA moudré, pověřit ho řízením tohoto čtvrtfinále. Vždyť navíc k jeho „kvalitám rozhodčího“ nepřidala ani ta skutečnost, že jako pomezní rozhodčí v utkání Anglie-Belgie neuznal reprezentantům Albionu zcela regulerní branku, když odpískal ofsajd, který žádným ofsajdem nebyl.

Pravda, Němci měli v utkání s ČSFR celkově více ze hry, posledních dvacet minut — přestože hráli o deseti lidech, neboť jim pan Helmut Kohl neoprávněně vyloučil nitranského Lubomíra Moravčíka — však měli naši fotbalisté velkou převahu a vyrovnávací gól visel přímo ve vzduchu. Největší příležitost měl spartánský středopolař Václav Němeček (na hřiště přišel až v 68. minutě, kdy nastoupil za Bílka), který dostal přímo ideální přihrávku od Jozeta Chovance (hráče PSV Eindhoven), octl se sám před německým brankářem Illgnerem, v nervozitě však (bylo to v 76. minutě) poslal míč podél strážce německé branky u pravé tyče. To byla šance na vyrovnání a prodloužení dvakrát patnáct minut. Čs. fotbalisté byli tak vyřazeni z dalších bojů světového šampionátu, přesto třeba říci, že v boji světové elity obstáli v Itálii lépe, než třeba trojnásobní mistři světa Brazílci, dvojnásobní světoví přeborníci Uruguayci, mistři Evropy Holanďané a dalších třináct reprezentačních mužstev.

V Žebráku dotlouklo šlechtetné srdce Oldy Nejedlého

Ve čtvrtek 14. června se ve smutečním obřadní síni v Hořovicích sešla malá skupina bývalých čs. fotbalových reprezentantů, aby se tu navždy rozloučila s Oldřichem Nejedlým, který tři dny před tím zemřel v nedávném Žebráku ve věku osmdesáti let. Právě v den, kdy se měl spolu s Františkem Pláněčkou vydat do místa svého největšího úspěchu — do Říma, kam byli pozváni jako čestní hosté na utkání Československa s Itálií. Se jménem Oldy Nejedlého, lidumila, jednoho z nejlepších fotbalistů historie, skvělého rozehrávače a střeleckého krále mistrovství světa r. 1934 v Itálii, je spjata slavná era naší kopané. Bude tedy jisté namísto, když vás tu seznámím s nejdůležitějšími pasážemi interview, který jsem s ním měl pro rozhlasovou stanici Svobodná Evropa letos v únoru. Jelikož Olda Nejedlý byl úplným hrdinou semifinálního střetnutí ČSR s Německem 3. června 1934 v Římě (které jsme vyhráli 3:1), začal jsem s ním rozhovor na toto téma:

Vy jste byl, pane Nejedlý, hvězdou mužstva se lvíčkem na prsou, především v zápase s Němci. Vzpomínáte si ještě na tu první červnovou neděli 1934 Římě?

Jak by ne, na takové krásné chvíli člověk nemůže nikdy zapomenout. Zápas s Němci zůstane pro nás pro všechny — a snad především pro mne — nejkrásnějším zážitkem, krásnější vzpomínkou než na finále mistrovství světa s Itálií. V Německu už tehdy vládl Adolf Hitler a naši němečtí soupeři si byli už předem jisti vítězstvím. O tom, že by mohli s námi prohrát, vůbec neuvažovali. Byli až příliš naťoukaní, už na trénink den před zápasem přišli s hákovými kříži na dresech. A to byl motiv, který nás vybičoval k nadšenému a bojovnému výkonu, „hráli jsme se srdcem“ a Němce porazili. A pokládal jsem si za čest, že jsem jim dal všechny ty tři góly.

Škoda ovšem, že jste vše nepřivedl k vítěznému konci a ve finále mistrovství světa 10. června 1934 se squadrou azzurrou prohráli po prodloužení 1:2.

Bylo škoda, že jsme na mistrovství světa v Itálii jeli bez trenéra, doktora, bez maséra, skutečně jako úplní amatéři. Na stadionu nebyly ani hodiny, nevěděli jsme, že se blíží už konec zápasu a sedm minut před závěrem, kdy jsme vedli brankou Puče 1:0, Italové vyrovnali. K tomu nemuselo dojít, kdyby nám býval

Dokončení na str. 8, 1. sloupec.

Při uzavěře: držitel stříbrné olympijské medaile Jan Železný vytvořil v Oslu nový světový rekord v hodu oštěpem — 89,66 m.

K. Dráždanský

VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA

DOBŘE VAŘÍ—DOBŘE SLOUŽÍ

VAŠATA

VZORNÁ ČESKOSLOVENSKÁ RESTAURACE

339 EAST 75th STREET, NEW YORK, N. Y. 10021

TEL.: 988 - 7166 a 650 - 1686

VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA — VAŠATA